

^H YÖNETİM KURULU ÜYELERİNİN TTK M. 367 UYARINCA YETKİ DEVRİ HALİNDE HUKUKİ SORUMLULUKLARI

(Araştırma Makalesi)

Av. *Fadime Yağmur ARIKAN***

ÖZET

Anonim şirketin genel kurul ve yönetim kurulu olmak üzere iki zorunlu organı bulunmaktadır. Türk Ticaret Kanunu (TTK) uyarınca anonim şirket yönetim kurulu tarafından yönetilmekte ve temsil edilmektedir. Yönetim kurulu, yönetim ve temsil yetkisinin devri hususunda takdir yetkisine sahip olup bu yetkilerini devretmediği sürece anonim şirketin yönetimi ve temsili yönetim kurulu üyelerine ait olacaktır. Bu kapsamda yönetim kurulu üyelerinin birtakım sorumlulukları bulunmaktadır. Bununla birlikte TTK m. 367 uyarınca yönetim yetkisinin devredildiği durumda yönetim yetkisini devreden yönetim kurulu üyeleri ile yönetim yetkisini devralan kişilerin sorumluluklarının ayrıca incelenmesi gerekmektedir. Bu çalışmamızda TTK m. 367 uyarınca yönetim yetkisinin devredilme şartları ve yönetim yetkisinin devredildiği durumlarda yönetim kurulu üyeleri ile yönetim yetkisini devralan kişilerin sorumluluğunun kapsamı irdelenecektir.

Anahtar Kelimeler: Anonim Şirket, Yönetim, Yönetim Kurulu, Yönetimin Devri, Hukuki Sorumluluk.

^H Hakem denetiminden geçmiştir.

* Bu makale 22.03.2024 tarihinde Editörlüğümüze ulaşıp olup, 23.12.2024 tarihinde birinci hakem ve ikinci hakem onaylarından geçmiştir. Bu makale intihal programında taranmıştır.

Yazar tarafından çıkar çatışması bildirilmemiştir.

Yazar bu çalışma için finansal destek almadığını beyan etmiştir.

Yazar, eserinin Dergimize ait bilimsel etik ilkelere uygun olduğunu taahhüt eder.

** İzmir Barosu Avukatı (E-posta: avfyagmurarikan@gmail.com), ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0000-9528-7320>.

LEGAL LIABILITY OF THE MEMBERS OF THE BOARD OF DIRECTORS IN CASE OF DELEGATION OF AUTHORITY PURSUANT TO TCC ART. 367

(Research Article)

ABSTRACT

A joint stock company has two mandatory organs: the general assembly and the board of directors. Pursuant to the Turkish Commercial Code (TCC), the joint stock company is managed and represented by the board of directors. The board of directors has the discretionary authority to delegate the management and representation authority, and unless the board of directors delegates these powers, the management and representation of the joint stock company will belong to the members of the board of directors. In this context, the members of the board of directors have certain responsibilities. However, in cases where the management authority is delegated pursuant to Article 367 of the TCC, the responsibilities of the members of the board of directors who delegate the management authority and the transferees of the management authority should be examined separately. In this study, the conditions for the delegation of management authority pursuant to Article 367 of the TCC and the scope of the liability of the members of the board of directors and the persons delegating the management authority in cases where the management authority is delegated will be analyzed.

Keywords: Joint Stock Company, Management Authority, Board of Directors, Delegation of Authority, Legal Responsibility.

GİRİŞ

Anonim şirketin zorunlu organlarından bir tanesi yönetim kuruludur. TTK m. 365'e göre; anonim şirket yönetim kurulu tarafından yönetilir ve temsil edilir. Yönetim, TTK m. 367 hükmü uyarınca devredilmediği takdirde yönetim kurulunun tüm üyelerine aittir. Yönetim kurulu, TTK m. 367 uyarınca esas sözleşmede hüküm bulunması koşuluyla ve düzenlenecek bir iç yönerge ile yönetim yetkisini kısmen veya tamamen bir veya birkaç yönetim kurulu üyesine yahut üçüncü kişilere devredebilecektir.

Yönetim kurulu üyelerinin anonim şirketi yönetirken bazı durumlarda hukuki olarak sorumluluğu doğabilecektir. Yönetimin devri durumunda yönetim kurulu üyelerinin hukuki sorumluluklarına ilişkin doktrinde farklı görüşler bulunmaktadır.

Bu kapsamda çalışmamızda öncelikle yönetim kurulu üyelerinin yönetim ve temsil yetkilerinden bahsedilip ardından yönetim yetkisinin devri konusu incelenmiştir.

Bunun ardından yönetim kurulu üyelerinin TTK m. 553 uyarınca genel sorumluluğundan bahsedilmiş olup yönetimin devri hususunun yönetim kurulu üyelerinin hukuki sorumluluğuna etkileri inceleme alanı bulmuştur.

I. YÖNETİM ORGANI OLARAK YÖNETİM KURULU

A. GENEL OLARAK

Yönetim kurulu, anonim şirketin zorunlu organlarından bir tanesidir. TTK m. 359'a göre; esas sözleşmeyle atanmış veya genel kurul tarafından seçilmiş bir veya daha fazla gerçek veya tüzel kişiden oluşmaktadır. Yönetim kurulu nitelik yönünden bir kurul organ olup yönetim kuruluna yönetim kurulu üyeleri can verirler¹. Bu durumda Kanunun aradığı yeter sayıda üyenin bir araya gelmesiyle birlikte, yönetim kurulu belirli konularda işlem yapabilme yeteneğini kazanacaktır². Bununla birlikte belirtmek gerekir ki TTK ile yönetim kurulunun tek kişiden oluşabileceği kabul edilmiş olup yönetim kurulunun tek kişiden oluştuğu durumlarda da yönetim kurulunun kurul organ sıfatına zarar gelmeyecektir³.

Yönetim kurulu üyelerinin yaptıkları iş ve işlemler anonim şirket şahsında hüküm ve sonuç doğuracaktır⁴. Yönetim kurulunun uzun süreden beri oluşmaması şirketin fesih sebebidir (TTK m.530)⁵. Yönetim kurulu daimî bir organ olup bu durum zorunlu kanuni organlardan biri olmasının sonucudur.

TTK m. 365'e göre; anonim şirket yönetim kurulu tarafından yönetilir ve temsil edilir. Yönetim iç ilişkide, temsil ise dış ilişki bakımından gündeme gelecek olan konulardandır. Yönetim, şirket iş ve ilişkilerinin yürütülmesi ile birlikte şirket ile pay sahipleri arasındaki ilişkileri düzenleyen görev ve yetkileri kapsamaktadır⁶. TTK m. 374'e göre; yönetim kurulu, kanun ve esas sözleşme uyarınca genel kurulun yetkisinde bırakılmış bulunanlar dışında, şirketin işletme konusunun gerçekleştirilmesi için gerekli olan her çeşit iş ve işlemler hakkında karar almaya yetkilidir. Yapılan tüm bu açıklamalardan sonra yönetim kurulunu, kendisini oluşturan unsurları da göz önünde bulundurarak, bir ya da daha fazla üyeden oluşan, kanun ve esas sözleşme uyarınca genel

¹ **Çamoğlu Ersin (Poroy Reha /Tekinalp Ünal):** Ortaklıklar Hukuku I, 14. Baskı, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2019, s. 329.

² **Çamoğlu (Poroy/Tekinalp)**, s 329.

³ **Doğan, Beşir Fatih:** 6102 Sayılı Yeni Türk Ticaret Kanununa Göre Anonim Şirket Yönetim Kurulunun Organizasyonu ve Yönetim Yetkisinin Devri, 1. Baskı, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2011, s. 51.

⁴ **Ayan, Özge:** 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu Çerçevesinde Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Sadakat Yükümlülüğü ve Bu Yükümlülüğün İhlalinin Sonuçları, 1. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, 2013, s. 3.

⁵ **Bilgili, Fatih / Demirkapı, Ertan:** Şirketler Hukuku Dersleri, 4. Baskı, Dora Yayınları, Bursa, 2015, s. 223.

⁶ **Bilgili/Demirkapı**, s. 223.

kurulun yetkisinde bırakılmış bulunanlar dışında şirketi yönetme ve temsil yetkisine sahip, kurul olarak karar alan, anonim şirketlerde kurulması zorunlu icra organı olarak tanımlamak mümkün olacaktır⁷.

B. YÖNETİM KURULUNUN YETKİLERİ

1. Yönetim Yetkisi

Yukarıda da ifade edildiği üzere TTK m. 365'e göre şirketin yönetimi, yönetim kurulunun görev ve sorumluluğu içerisindedir. Şirketin yönetimi denildiğinde geniş anlamda yönetim ve dar anlamda yönetim olmak üzere doktrinde ikili bir ayrım yapılmaktadır. Yapılan bu ayırımdaki temel unsuru, temsil yetkisinin yönetim kavramının kapsamına dahil edilip edilmemesi oluşturmaktadır⁸. Şirketin geniş anlamda yönetimi, dış ilişkide ortaya çıkan temsil yetkisini de içinde barındıran şekilde, şirketin işlerinin ve işlemlerinin yürütülmesi ve şirketle pay sahipleri arasında olan ilişkileri düzenleyen tüm yetkileri kapsamaktadır⁹. Dar anlamda yönetim ise temsil yetkisini içermeksizin şirketin iç ilişkide yönetim kurulu tarafından yönetilmesini, gerekli kararların alınmasını yani şirket içi işlevlerin yerine getirilmesini ifade etmektedir¹⁰.

Doktrinde Cenkci, TTK'de yer alan hükümlerde yönetim kavramının geniş anlamda yönetimi ifade ettiğini ve temsil yetkisini de kapsadığı görüşünde olup özellikle çalışmamızın ana konusunu oluşturan yönetimin devri başlıklı TTK m. 367 hükmünün temsil yetkisinin devrini de kapsadığı görüşünü taşımaktadır¹¹. Pulaşlı ise bu görüşe karşı çıkmış olup özellikle TTK m. 367'de yer alan yönetimin devri maddesini sadece şirketin iç ilişkileri ile ilgili olarak şirketin yönetimini kısmen veya tamamen, iç yönergede öngörülen şekilde yönetim kurulu üyelerine veya üçüncü kişilere devredilmesi olarak değerlendirmiş ve TTK'de yönetim ile temsil yetkilerinin ayrıldığı görüşünü ileri sürmüştür¹². Pulaşlı'ya göre yönetimin devri, sadece şirketin iç işlerini ve idaresini değil aynı zamanda dış ilişkilerinde üçüncü kişilere karşı temsil edilmesini kapsayacak şekilde yönetim ve temsil yetkisinin devri şeklinde yapılabilmekle birlikte bu durum şart değildir¹³.

⁷ **Küçüktuncay, Fatma:** Anonim Şirketlerde Yetki Devri ve Yönetim Kurulu Üyelerinin Sorumluluğuna Etkisi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Bilgi Üniversitesi Lisansüstü Programları Enstitüsü, İstanbul, 2023, s. 14.

⁸ **Küçüktuncay,** s. 14.

⁹ **Pulaşlı, Hasan:** Şirketler Hukuku Şerhi Cilt II, 4. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, 2022, s. 1405.

¹⁰ **Poroy / Tekinalp (Tekinalp / Çamoğlu),** s. 63.

¹¹ **Küçüktuncay,** s. 15.

¹² **Pulaşlı, Hasan:** Şirketler Hukuku Şerhi Cilt II, 4. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, 2022, s. 1408.

¹³ **Pulaşlı,** Şerh II, s. 1408.

TTK m. 367'nin gerekçesine bakıldığında yönetim yetkisinin devrinin prensip olarak temsil yetkisinin devrini içermediği, bu nedenle temsil yetkisinin TTK m. 370 uyarınca ayrıca veya aynı işlemde açıkça belirtilerek devrinin gerekli olduğu açıklanmıştır¹⁴. Kaldı ki TTK m.365'de “anonim şirket yönetim kurulu tarafından yönetilir ve temsil olunur” şeklinde cümle kurularak yönetim ve temsilin iki ayrı kelime olarak ifade edilmesinden de yönetim kavramdan dar anlamda yönetimin kastedildiği çıkarımı yapılabilecektir¹⁵.

Yönetim, şirketin iç işleyişiyle ilgili olup şirket işlerinin yürütülebilmesi için gerekli olan kararların alınmasını ifade etmektedir¹⁶. Yönetim kurulunun, yönetim yetkisine ilişkin görev ve yetkileri kanunun farklı maddelerinde hüküm altına alınmıştır¹⁷. Her ne kadar TTK m. 375'de yönetimin kurulunun devredilemez görev ve yetkileri hüküm altına alınmış olsa da sayılan bu görev ve yetkiler numerus clausus niteliğinde olmayıp kanunun diğer maddelerinde zikredilen yönetim kurulunun devredilemez görev ve yetkileri de bulunmaktadır¹⁸. TTK m. 375'e göre yönetim kurulunun devredilemez görev ve yetkileri şunlardır: Şirketin üst düzeyde yönetilmesi, şirket yönetim teşkilatının oluşturulması, muhasebe, finansal denetim ve planlama için gerekli düzenin kurulması, şube müdürleri hariç olmak üzere müdürlerin ve aynı mahiyetteki kişiler ile imza yetkisi bulunanların atanması ve görevden alınmaları, yönetimde görevli kişilerin üst gözetimi, pay, yönetim kurulu karar ve genel kurul toplantı ve müzakere defterlerinin tutulması, yıllık faaliyet raporunun ve kurumsal yönetim açıklamalarının düzenlenmesi ve genel kurula sunulması, genel kurul toplantılarının hazırlanması ve genel kurul kararlarının icrası, borca batıklık olması halinde bu durumun mahkemeye bildirilmesi.

2. Temsil Yetkisi

TTK m. 365'e göre; anonim şirket yönetim kurulu tarafından temsil edilir. Temsil, adına yapılan işlemlerle şirketin hak ve borç sahibi yapılması olup şirketi üçüncü kişilere ve pay sahiplerine karşı temsil etme görev ve yetkisi kural olarak yönetim kurulundadır¹⁹.

¹⁴ Bkz. TTK m. 367 gerekçesi.

¹⁵ **Büyükkatak, Aytuğ:** Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulunun Yönetim ve Temsil Yetkisinin Devri ve Sınırlandırılması, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul Kültür Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul, 2019, s. 70.

¹⁶ **Doğan Yenisey, Kübra:** Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyeliği ve İş Sözleşmesi, İstanbul Hukuk Mecmuası, C. 74, Prof. Dr. Fevzi Şahlanan'a Armağan Sayısı, s. 324.

¹⁷ **Kalender, Süleyman:** Anonim Ortaklıkta Yönetim ve Temsil Yetkisinin Devrinde Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğu Anonim Şirketlerde Yönetimin Devri, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana, 2023, s. 32.

¹⁸ **Kalender,** s.33.

¹⁹ **Bahtiyar, Mehmet:** Ortaklıklar Hukuku, 14. Baskı, Beta Yayıncılık, İstanbul, 2020, s. 234.

Bununla birlikte yönetim kurulunun temsil yetkisi, borçlar hukuku bağlamındaki temsilden farklı olup yönetim kurulunun açıkladığı irade, şirketin iradesidir²⁰.

TTK m. 370/1'e göre esas sözleşmede aksi öngörülmemiş veya yönetim kurulu tek kişiden oluşmuyorsa, şirketi temsil yetkisi çift imza kullanılmak şartıyla yönetim kuruluna aittir. Çift imza kuralı, yönetim kurulunun birden fazla üyeden oluşması halinde, şirketin temsili ile ilgili bir belgeye yönetim kurulu üyelerinden herhangi ikisinin imza atmasıyla bahse konu işlemin şirketi bağlamasını ifade etmektedir²¹.

TTK m. 374'te yönetim kurulu ve kendisine bırakılan alanda yönetimin, kanun ve esas sözleşme uyarınca genel kurulun yetkisinde bırakılmış bulunanlar dışında, şirketin işletme konusunun gerçekleştirilmesi için gerekli olan her çeşit iş ve işlemler hakkında karar almaya yetkili olduğu hüküm altına alınmıştır.

II. YÖNETİM YETKİSİNİN DEVRİ

A. GENEL OLARAK

Anonim şirket yönetim kurulu, kurul organ olarak faaliyet göstermektedir²². TTK m. 365'te kanunda aksine bir hüküm olmadıkça anonim şirketin yönetim kurulu tarafından yönetilip temsil edileceği hükme bağlanmıştır. Kaldı ki yönetimin devrini düzenleyen TTK m. 367'de yönetimin devredilmediği takdirde, yönetim kurulunun tüm üyelerine ait olduğu hükme bağlanmıştır.

Yönetim yetkisinin bütün yönetim kurulu üyelerince kurul olarak kullanılması genellikle küçük anonim şirketlerde ve aile şirketlerinde görülmekte olup şirketin iş hacminin artması ile birlikte o şirketin yönetim kurulunun kurul organ olarak şirketin bütün işleri yönetmesi zorlaşmaktadır²³. Örneğin anonim şirkette işçi alınması durumunda her seferinde yönetim kurulunun kurul organ olarak kararının gerekmesi ve yönetim kurulunun böyle ufak çaptaki işler için toplanıp oylama yaparak karar alması olanağı özellikle bazı büyük şirketlerde yok denecek kadar azdır²⁴. Bu tür durumlarda bütün yetkilerin kurul olarak yönetim kurulunca kullanılması verimsizliği doğurmakta ve şirketin amacına uygunluk taşımamakta olup bu durumda yönetim kurulunun yönetim ve

²⁰ **Büyükatak**, s. 187.

²¹ **Kalender**, s. 33; bkz. Y. 11.HD T. 14.04.2021, E.2020/6088, K. 2021/3631.

²² **Doğan**, s. 113.

²³ **Doğan**, s.113.

²⁴ **Koç, Himmet**: Anonim Şirketlerde İç Yönerge ile Yönetim ve Temsil Yetkisinin Devri, 1. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, 2018, s. 64.

temsil yetkisini yöneticiler ile paylaşması özen ve sadakat yükümlülüğünün bir gereği olarak da görülebilecektir²⁵.

Yönetim yetkisinin devri anonim şirketinin yönetiminin verimli bir şekilde sağlanabilmesi bakımından örgütsel bir gerekliliktir²⁶. Bu sayede anonim şirket yönetim kurulları; yönetim yetkilerini uzman kişilere devredip işlemleri hızlandırarak zamandan ve emekten tasarruf edeceklerdir²⁷. TTK m. 366'da yönetim kuruluna kendi içerisinde komite ve komisyonlar kurarak bazı yetkilerini paylaşabilme imkânı tanınmıştır. Ayrıca TTK m. 367 uyarınca yönetim kurulunun esas sözleşmede hüküm bulunması koşuluyla ve düzenlenecek bir iç yönerge ile yönetim yetkisini kısmen veya tamamen bir veya birkaç yönetim kurulu üyesine yahut üçüncü kişilere devredebilecektir.

Yönetimin devri, şirketin iç işleriyle ilgili olarak yönetim yetkisinin iç yönergede belirtildiği şekilde kısmen veya tamamen mevcut yönetim kurulu üyelerine veya üçüncü kişilere bırakılmasını ifade etmekte olup yönetimin devrinde kural, sadece "şirketin iç idaresinin" devredilmesidir²⁸. Ancak uygulamada yukarıda da bahsedildiği üzere yönetim ve temsil yetkisinin genellikle birlikte devredildiği görülmektedir. Yönetimin devri TTK'de m. 367'de düzenlenmişken temsil yetkisinin devri ise TTK m. 370/2'de düzenlenmiştir. Bunun anlamı, yönetim kurulunun yönetim ve temsil yetkisini ayrı ayrı devredebilecek olmasıdır²⁹.

Kanun koyucunun yönetim yetkisinin devriyle kastetmiş olduğu şirket iradesinin ortaya çıkmasını belirleyici bir yetki olan organa özgü yetkilerinin devri olup kural olarak bu yetki, yönetim kurulu üyeleri tarafından kullanılırken, yönetim yetkisinin devri ile birlikte yetkileri devralanlar yani murahhaslar tarafından da kullanılacaktır³⁰. Murahhaslar, yönetim kurulu üyelerinden seçilebileceği gibi pay sahipleri veya üçüncü kişiler arasından atanabileceklerdir³¹. Yönetimin devri, yönetim kurulunun aldığı kararların uygulanmasının bir veya birkaç yönetim kurulu üyesine ya da üçüncü kişilere bırakılması değil, doğrudan karar alma yetkisinin devredilmesidir³². Bu nedenle TTK m. 366 hükmü kapsamında işlerin gidişini izlemek, kendisine sunulacak konularda rapor

²⁵ **Doğan**, s. 113.

²⁶ **Kalender**, s. 67.

²⁷ **Koç**, s. 64.

²⁸ **Kalender**, s. 65.

²⁹ **Şener, Oruç Hami**: Teorik ve Uygulamalı Ortaklıklar Hukuku, 4. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2019, s. 370.

³⁰ **Kalender**, s. 65.

³¹ **Karahan, Sami (Editör)**: Şirketler Hukuku, 2. Baskı, Mimoza Yayınları, Konya, 2015, s. 412.

³² **Çamoğlu (Poroy/Tekinalp)**, s. 346.

hazırlamak, kararlarını uygulatmak veya iç denetim amacıyla komite ve komisyonların oluşturulması, yönetim yetkisinin devri anlamına gelmemektedir³³.

Yönetim yetkisini devretme veya devretmeme yönündeki tasarruf yönetim kuruluna aittir³⁴. Yönetim kurulunun yönetimin devri yetkisini kurul olarak kullanması zorunludur; zira yönetimin devri, yönetim kurulunun devredilemez yetkileri arasında yer alan “şirket yönetim teşkilatının belirlenmesi” kapsamına girmektedir³⁵. Yönetim kurulu, yönetim yetkisini kısmen devredebileceği gibi tamamen de devredebilecektir. Yönetim yetkisinin kısmen devrinden kasıt, devredilebilir yetkilerinin bir kısmının devriyken, yönetim yetkisinin tamamen devri ise yönetim kurulunun devredilemez görev ve yetkileri dışında kalan yetkilerinin tamamının devridir³⁶.

B. ŞARTLARI

TTK m. 367’de; yönetim kurulunun esas sözleşmeye konulacak bir hükümlerle, düzenleyeceği bir iç yönergeye göre, yönetimi, kısmen veya tamamen bir veya birkaç yönetim kurulu üyesine veya üçüncü kişiye devretmeye yetkili kılınabileceği hüküm altına alınmıştır. Yönetim kurulunun yönetim yetkisini devredebilmesi için birtakım şartların varlığı aranmaktadır. Söz konusu şartların, yönetimin devri işleminin kurucu şartlarından olması nedeniyle bu şartlardan herhangi birinin eksikliği halinde yönetimin devri işlemi yokluk yaptırımına tabi tutulacaktır³⁷.

TTK m. 367 hükmü incelendiğinde, yönetim yetkisinin devrine ilişkin bir maddi ve üç şekli olmak üzere dört şartın olduğu anlaşılmaktadır: Şekli şartlar; esas sözleşme ile yetki devrine izin verilmiş olması, yetki devri için bir iç yönergenin hazırlanması ve yetki devrine yönetim kurulu tarafından karar verilmiş olması olup maddi şart ise, devredilmek istenen yetkilerin yönetim kurulunun devredilemez ve vazgeçilemez nitelikteki yetkilerinin dışında kalan yetkilerinden olmasıdır³⁸.

1. Esas Sözleşmede Yetki Devrine İzin Verilmiş Olması

TTK m. 367 uyarınca yönetim yetkisinin devredilebilmesi için ilk şart olarak esas sözleşmede buna izin veren bir hükmün bulunması gerekmektedir. Esas sözleşmede yetki devrine izin veren bu hükmün açık olarak öngörülmüş olmalı ve esas sözleşmede yönetim yetkisinin devredilip devredilmeyeceği yönünde bir belirsizlik bulunmaması

³³ **Kalender**, s. 65.

³⁴ **Kalender**, s. 69.

³⁵ **Kalender**, s. 70.

³⁶ **Bahtiyar**, s. 233.

³⁷ **Koç**, s. 90.

³⁸ **Kalender**, s. 72.

gerekmektedir³⁹. Ayrıca, esas sözleşmede yetki devrini yasaklayan bir hüküm bulunmaması, yetki devrine izin verildiği şeklinde yorumlanamayacaktır⁴⁰. Esas sözleşmede hüküm bulunması TTK. m. 367'nin gerekçesinde de belirtildiği üzere, "conditio sine qua non" teşkil eder, yani sadece genel kurulda veya yönetim kurulda alınan bir karar ile yetki devri yapılamayacak olup mutlaka esas sözleşmede yetki devrine ilişkin hüküm bulunması gerekmektedir⁴¹.

Yönetimin devrine izin veren bu hüküm esas sözleşmede şirketin kuruluş aşamasında kurucular tarafından öngörülebileceği gibi, sonradan esas sözleşmenin değiştirilmesi ile de eklenebilecektir⁴². Yönetim yetkisinin devrine ilişkin esas sözleşme değişikliği, TTK m. 421/2'de yer alan ağırlaştırılmış nisaplar arasında yer almadığından, şirket sermayesinin en az yarısının temsil edildiği genel kurul toplantılarında oyların çoğunluğu ile karar alınabilecektir⁴³.

Yönetim yetkisinin devri için esas sözleşmede yetki devrine izin verilmesinin zorunlu olmasının anlamı, esas sözleşmede bu devre izin verilip verilmediğinin belirtilmesi olup devir konusunda ayrıntılı düzenlemeler iç yönergede yer alacaktır⁴⁴. Yetki devrine ilişkin ayrıntılı düzenleme yapma yetkisi yönetim kurulundadır⁴⁵. Ancak yönetim kuruluna yetki devri yapabilmesi konusunda getirilen imkân, yönetim kurulunu yönetim yetkilerini devretmesinin zorunlu olduğu şekilde anlaşılmalıdır, zira yönetim yetkilerini devredip devretmemeye yönelik karar vermek yönetim kurulunun devredilemez yetkileri arasındadır (TTK m. 375/1-b)⁴⁶.

Esas sözleşmede yer alacak yönetim yetkisinin devri ile ilgili hükmün kapsamı bakımından yetki devrine izin verilen konuların sınırlarının esas sözleşmede çizilip çizilemeyeceği konusunda doktrinde farklı görüşler ileri sürülmüştür. Doğan, şirket esas sözleşmesinde yönetim yetkisinin devredilmesine imkân veren hükmün bulunması halinde, hangi yetkilerinin devredilebileceği ve hangi yetkilerin devredilemeyeceğine ilişkin düzenlemelerin esas sözleşmede yer alamayacağı, bu konunun iç yönergede düzenlenmesi gerektiği, bu tür sınırlamaların yönetim kurulunun yetki devri konusundaki münhasır yetkisi kapsamında yer aldığı görüşündedir⁴⁷. Pulaşlı ise yönetim yetkisinin

³⁹ Pulaşlı, Şerh II, s. 1420.

⁴⁰ Ceylan, Nurgün: Anonim Şirketlerde Yönetim ve Temsil Yetkisinin Anlamı, Sonuçları ve TTK m. 371/7 ile Karşılaştırılması, Türkiye Noterler Birliği Hukuk Dergisi, C.2, S.1, s.26.

⁴¹ Gürgen, Nurdan: Anonim Şirketlerde Yönetimin Devri, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Özyeğin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2016, s. 23.

⁴² Pulaşlı, Hasan: Anonim Şirketlerde İç Yönerge, Legal Hukuk Dergisi, C.11, S.125, s. 38.

⁴³ Kalender, s. 74.

⁴⁴ Gürgen, s. 24.

⁴⁵ Doğan, s. 121.

⁴⁶ Kalender, s. 74.

⁴⁷ Doğan, s. 121.

devredilmemesi mümkün olduğu için çoğun içinde az da vardır kuralı sebebiyle esas sözleşmede yetkinin devredilebileceği konulara ilişkin sınırlama getirilmesinin mümkün olduğu kanaatindedir⁴⁸.

Esas sözleşmede yetki devrine izin vermemek sureti ile bir yasaklama getirilebilmesine imkân tanınması, yönetim yetkilerinin devrine ilişkin bazı sınırlama ve koşul getirilebilmesini de olanaklı kılacaktır⁴⁹. Bu kapsamda yönetim kurulunun belli konularda yönetimi devredemeyeceği veya sınırlı olarak devredebileceğine ilişkin bir düzenlemenin de esas sözleşmede yer almasının mümkün olduğu kabul edilmektedir⁵⁰. Esas sözleşmede yönetim yetkisinin devrine yönelik getirilebilen sınırlamalar, TTK. m. 375/1-b hükmünde yer alan yönetim kurulunun yönetim teşkilatını belirleme yönündeki devredilemez yetkisi ile birlikte değerlendirilmesi gerekmekte olup bu kapsamda yetki devrine yönelik getirilecek sınırlamalar, yönetim kurulunun yönetim teşkilatını belirleme yönündeki devredilemez nitelikteki yetkisini ihlal edici nitelikte olmamalıdır⁵¹. Bu kapsamda esas sözleşmede, hangi yönetim yetkilerinin devredilebileceği, özellikle bazı yetkilerin sadece yönetim kurulu tarafından kullanılması gerektiği yönünde sınırlamalar getirilebilecektir⁵². Ancak bu şekilde yapılacak sınırlandırmaların yalnızca genel çerçeveyi belirleyen bir düzenleme olmasına ve yönetim kurulunun devredilemez yetkisi olan yönetim teşkilatının belirlenmesi yetkisini ihlal etmemesine dikkat edilmesi gerekmektedir⁵³.

2. İç Yönerge Hazırlanması

TTK'de iki çeşit iç yönerge tipi düzenlenmiş olup bunlardan ilki, TTK m. 419/1 hükmü uyarınca, çalışma usul ve esaslarının belirlendiği iç yönerge, diğeri ise TTK m. 367/1'de düzenlenen yönetim yetkisinin devrini konu alan iç yönergedir⁵⁴. İç yönerge, anonim şirketin iç organizasyonunda ortaya çıkabilecek uyuşmazlıkların çözümünde önemli bir fonksiyona sahiptir⁵⁵. İç yönergenin öncelikle kanunun emredici hükümlerine, mevzuat ve şirket esas sözleşmesine aykırı olmaması gerekmekte olup ayrıca esas sözleşme ile düzenlenmesi öngörülen durumlar iç yönerge ile düzenlenemeyecektir⁵⁶.

⁴⁸ Pulaşlı, İç Yönerge, s. 37.

⁴⁹ Gürgen, s. 25.

⁵⁰ Pulaşlı, İç Yönerge, s. 39.

⁵¹ Gürgen, s. 25.

⁵² Küçüktuncay, s. 30.

⁵³ Kırca, İsmail (Şehirli Çelik, Feyzan Hayal / Manavgat, Çağlar): Anonim Şirketler Hukuku Cilt I, 8. Baskı, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, Ankara, 2013, s. 601; Küçüktuncay, s. 30.

⁵⁴ Doğan, s. 49.

⁵⁵ Kalender, s. 77.

⁵⁶ Doğan, s. 46.

Anonim şirketler hukuku açısından bir iç yönergeden bahsedilebilmek için iç yönerge yazılı olarak hazırlanmalı ve yetkili organın geçerli bir kararına dayanmalıdır⁵⁷. İç yönergenin hazırlanma yetkisi yönetim kuruluna ait olmakla birlikte bizzat yönetim kurulu üyeleri tarafından hazırlanması gerekmekte olup yönetim kurulu iç yönergenin hazırlanmasında komitelerden yararlanabilecek veya uzman kişiler tarafından iç yönergenin hazırlanmasını sağlayabilecek olup bu noktada önemli olan husus, iç yönergenin yönetim kurulu tarafından bizzat hazırlanması değil geçerli bir yönetim kurulu kararıyla kabul edilmesidir⁵⁸.

Anonim şirketlerde yönetim yetkisinin devredilebilmesi için aranan şekli şartlardan bir diğeri yönetim kurulu tarafından yönetimin devrine ilişkin esasları içeren bir iç yönergenin hazırlanmasıdır. Bu iç yönergede sadece yönetim şemasının belirlenmesi yeterli olmayıp yetkiyi devralan murahhasların yetki alanlarının açıkça tespit edilmesi bakımından iç yönergede karar ve atama yetkileri ile işletmenin teknik, ticari ve hukuki açıdan yönetimine ilişkin esaslar da yer almalıdır⁵⁹. Yönetim yetkisinin devrine ilişkin iç yönergenin içeriğinde bulunması gerekli olan asgari unsurlar şunlardır: Şirket yönetiminin düzenlenmesi, yönetim kurulu ve murahhasların yetkileri, murahhasların görevlerinin yönetim örgütü içerisindeki yerleri, kimin kime bağlı olduğu ve kime karşı sorumlu olduğudur⁶⁰. Bu kapsamda, sayılan asgari unsurların iç yönergede bulunmaması halinde iç yönergenin kanuna aykırı bir şekilde hazırlanmış olduğu kabul edilecek olup bu iç yönergeye göre yapılmış olan yetki devri de geçersiz olacaktır⁶¹.

TTK m. 367’de yer alan yönetim kurulunun düzenleyeceği iç yönergeye göre ifadesinden iç yönergenin yönetim kurulu tarafından kabul edileceği sonucu çıkmaktayken madde gerekçesinde iç yönergenin genel kurul veya yönetim kurulunca onaylanabileceğinin kaleme alınmış olması madde metni ile madde gerekçesinin çelişkili olduğunu göstermektedir. Her ne kadar TTK m. 367 gerekçesinde iç yönergenin genel kurulca da onaylanabileceği kaleme alınsa da TTK m. 375/1-b.1 uyarınca şirket yönetiminin organizasyonu yetkisi yönetim kurulunun devredilemez yetkilerinden olması nedeniyle iç yönergeyi hazırlama ve onaylama yetkisinin yönetim kurulunda olduğunun kabulü gerekmektedir⁶².

TTK m. 367 uyarınca hazırlanacak olan iç yönergenin tescil ve ilan edilmesine ilişkin bir zorunluluk bulunmamaktadır, zira iç yönergede yönetim teşkilatlanmasına

⁵⁷ **Doğan**, s. 44 – 45.

⁵⁸ **Kalender**, s. 78.

⁵⁹ **Şener**, s. 371.

⁶⁰ **Doğan, Beşir Fatih**: Yönetim Kurulunun Devredilemez Yetkileri ve Yönetim Yetkisinin Devri, MÜHF-HAD, C. 18, S.2, s. 630.

⁶¹ **Doğan**, s. 136.

⁶² **Doğan**, s. 128.

ilişkin şirketin üçüncü kişilerin bilmesini istemediği bilgiler yer alabilmektedir⁶³. Kaldı ki madde gerekçesinde de iç yönergenin tescil ve ilanının gerekli olmadığı belirtilmiştir. İç yönergenin tescil ve ilanına karar verme yetkisi; iç yönergeyi hazırlama, yürürlüğe koyma, değiştirme ya da yürürlükten kaldırma yetkilerine de sahip olan yönetim kuruluna aittir⁶⁴.

3. Geçerli Bir Yönetim Kurulu Kararının Varlığı

Yönetim yetkisinin geçerli şekilde devredilebilmesi için, iç yönerge çerçevesinde yapılacak yetki devri hakkında bir yönetim kurulu kararının alınması gerekmektedir. Yönetimin devrine ilişkin bir iç yönerge hazırlanmış olsa dahi, hazırlanan bu iç yönerge yönetim kurulu kararı ile kabul edilmedikçe yönetim yetkisi devredilmemiş sayılacaktır⁶⁵. Söz konusu yönetim kurulu kararında iç yönergeye atıfta bulunularak hangi yönetim yetkilerinin hangi yetkililere devredildiği düzenlenecektir⁶⁶. Yönetim kurulunun yönetim yetkisinin devri için TTK'de özel bir nisap öngörülmediği için esas sözleşmede daha ağır bir nisap öngörülmemişse yönetim kurulu TTK m. 390/1'deki nisaba uyarak karar alacaktır⁶⁷.

4. Devredilemez Yetkilerin Dışında Kalan Yetkilerin Devredilebilmesi

Yönetim yetkisinin devri için aranan maddi şart yönetim kurulunun devrettiği yetkinin devredilemez yetkilerinden olmamasıdır. Yetki devrinin sınırlarını temel olarak TTK m. 375 ve Kanunun diğer hükümlerinde yer alan yönetim kurulunun devredilemez görev ve yetkileri oluşturmaktadır⁶⁸. Yönetim yetkisini devralanlar bu sınırlara uymak şartıyla, kendilerine bırakılan alanda şirketin işletme konusunun gerçekleştirilmesi için gerekli olan her türlü iş ve işlemler hakkında karar almaya yetkililerdir⁶⁹.

TTK m. 375'te yönetimin kurulunun devredilemez görev ve yetkileri hüküm altına alınmış olsa bile sayılan bu görev ve yetkiler numerus clausus niteliğinde olmayıp Kanunun diğer maddelerinde zikredilen yönetim kurulunun devredilemez görev ve yetkileri de bulunmaktadır⁷⁰. Yönetim kurulunun bu görev ve yetkilerden feragat etmesi mümkün değildir⁷¹. Örneğin, TTK m. 446/1-c'ye göre, genel kurul kararlarının iptali için yönetim kurulu dava açabilecek olup bu yetki münhasıran yönetim kuruluna verilmiştir⁷².

⁶³ Gürgen, s. 31.

⁶⁴ Koç, s. 108.

⁶⁵ Kalender, s. 112.

⁶⁶ Küçüktuncay, s. 39.

⁶⁷ Kırca (Şehirli Çelik / Manavgat), s. 539 – 540; Küçüktuncay, s. 39 – 40.

⁶⁸ Bahtiyar, s.233.

⁶⁹ Demirel, Duygu: Anonim Şirketlerde Yönetim Yetkisinin Devri, HHFD, C.7, S.2, s. 221.

⁷⁰ Kalender, s. 33.

⁷¹ Pulaşlı, Şerh II, s. 1318.

⁷² Doğan, Yönetim, s. 623.

Başka bir örnek olarak TTK m. 454/2 uyarınca genel kurul toplantısında alınan kararın imtiyazlı pay sahiplerinin haklarını ihlal etmesi halinde yönetim kurulunun, imtiyazlı pay sahipleri özel kurulunu toplantıya çağırması da yine kurulun devredilemez ve vazgeçilemez yetkilerindedir⁷³.

Sonuç olarak TTK m. 367 uyarınca, başta TTK m. 375 hükmü olmak üzere, TTK'nin diğer hükümlerinde veya özel kanunlarda yönetim kuruluna ait olduğu açıkça belirtilen veya işin niteliği gereği böyle olduğu anlaşılan konulara ilişkin görev ve yetkilerin devri mümkün değildir⁷⁴.

C. DEVRİN YAPILABİLECEĞİ KİŞİLER

TTK m. 367'ye göre; yönetim, “bir veya birkaç yönetim kurulu üyesine” yahut “üçüncü kişiye” devredilebilecektir. Yönetim yetkisinin devredileceği kişinin şirkette pay sahibi olması ya da gerçek kişi olması şart değildir⁷⁵.

Yönetim yetkisinin yönetim kurulu üyelerine devredilmesi ile üçüncü kişilere devredilmesi farklı sonuçlara bağlanmamış olup her iki halde de yönetim yetkisi devredilmiş olan kişiler, devredilen yetkiler bakımından aynı yetkilere ve organ vasfına sahip olacaklardır⁷⁶. Bu iki devir arasındaki tek fark yetki devri yapılan yönetim kurulu üyesinin üyelik görevini de aynı zamanda sürdürüyor olmasıdır⁷⁷.

Doktrinde, yönetim veya temsil yetkilerinin devredildiği kişilerin açıklanmasında “murahhas üye” ve “murahhas müdür” ayrımı yapılmaktadır⁷⁸. TTK'de temsil yetkisi başlıklı m. 370'de murahhas üye ve murahhas müdür ifadeleri kullanılmış ancak yönetimin devri başlıklı TTK m. 367 hükmünde ise bu kavramlara yer verilmemiştir⁷⁹. Her ne kadar temsil yetkisine ilişkin TTK m. 370'de “murahhas” ibaresine yer verilmişse de doktrinde, bu kavramları yönetim yetkisinin devredildiği kişileri tanımlarken de kullanıldığı görülmektedir⁸⁰. Murahhas kelime anlamı olarak “bir kurul adına bir işi sonuna ulaştırmak için yetkilendirilmiş kişi” anlamına gelmekte olup bu kapsamda incelendiğinde temsil için yetkilendirilmiş kişiler murahhas olarak adlandırılabilir gibi yönetim için yetkilendirilmiş kişilerin de murahhas olarak adlandırılması

⁷³ Demirel, s. 222.

⁷⁴ Demirel, s. 223.

⁷⁵ Küçüktuncay, s. 19.

⁷⁶ Yalçın Sırakaya, Elif: Anonim Şirketlerde Yönetim Yetkisinin Devri Bağlamında Yönetim Kurulunun Üst Gözetim Yükümlülüğü, AHBVÜ-HFD, C. 24, S.2, s. 206.

⁷⁷ Yalçın Sarıkaya, s. 206.

⁷⁸ Kalender, s. 113.

⁷⁹ Akdağ Güney, Necla: Anonim Şirket Yönetim Kurulu, 2. Baskı, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2016, s. 82.

⁸⁰ Orbay Ortaç, Nurdan / Al Kılıç, Şengül: Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin ve Murahhasların Genel Kurula Katılması, Ticaret ve Fikri Mülkiyet Hukuku Dergisi, C.4 S.2, s. 217.

mümkündür⁸¹. Bu sebeple biz çalışmamızda, yönetim veya temsil yetkilerinden en az birinin devredilmiş olmasını yeterli görerek, yönetim yetkisinin devredildiği yönetim kurulu üyeleri için murahhas üye, üçüncü kişiler için ise murahhas müdür ifadelerini kullanacağız.

Belirtmek gerekir ki yönetim kurulu, devredebileceği yetkilerini genel kurula devredemeyecektir; nitekim genel kurul, pay sahipleri veya temsilcilerinden oluşmakta olup alınan kararlarda herhangi bir hukuki sorumlulukları bulunmaması yönetim yetkilerinin genel kurula devrine engel olmaktadır⁸². Ancak, pay sahipleri TTK m. 367 kapsamında üçüncü kişi olarak değerlendirilmekte olup yönetim yetkilerinin bir kısmının veya tamamının pay sahiplerinden birine veya birkaçına devredilmesi mümkün olacaktır⁸³.

1. Yönetim Kurulu Üyeleri

TTK m. 367 kapsamında yönetim yetkisinin devredilebileceği ilk grup yönetim kurulu üyeleridir. Yönetim yetkisi, mevcut yönetim kurulu üyelerinden birine ya da birkaçına devredilebilecektir. Bu şekilde yönetim yetkisinin bir kısmı veya tamamı kendisine devredilen üyelere murahhas üye denilmektedir⁸⁴. Bununla birlikte yönetimin devredildiği bu yönetim kurulu üyelerine icrada görevli üyeler de denilmektedir⁸⁵. Kendilerine yetki devri yapılan murahhas üyeler, bu devir sonucunda organ niteliğini haiz olacaklardır⁸⁶.

TTK'de yönetim kurulunun, devredilemez yetkileri haricinde olan tüm yetkilerini devredip bu kapsamdaki hususlar bakımından gözetim organı olarak çalışabileceği bir sistem kabul edilmiştir⁸⁷. Yönetim yetkisinin bir veya birden fazla yönetim kurulu üyesine devredilmesi halinde, yönetim yetkisini devralan yönetim kurulu üyelerinin hem devredilemeyen görev ve yetkilere hem de devredilen görev ve yetkilere sahip olacağından dolayı ilgili üye veya üyelerin hem yönetim hem gözetim görevinde olacaklardır⁸⁸.

Yönetim yetkileri birden fazla üyeye devredilmişse, kural olarak bu murahhas üyeler arasında herhangi bir altlık – üstlük ilişkisi bulunmamaktadır⁸⁹. Bu kapsamda

⁸¹ **Özön, M. Nihat:** Osmanlıca Türkçe Sözlük, Ankara 1971, s. 525'den naklen **Doğan**, s. 67.

⁸² **Kalender**, s. 113.

⁸³ **Kalender**, s. 113.

⁸⁴ **Çamoğlu (Poroy/Tekinalp)**, s. 346.

⁸⁵ **Pulaşlı**, Şerh II, s. 1284.

⁸⁶ **Küçüktuncay**, s. 24.

⁸⁷ **Çam, Gülçin:** Anonim Ortaklıkta Yönetim Kurulunun Yönetim Yetkisi ve Yetki Devri, İstanbul Kültür Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 16, S. 2, s. 524.

⁸⁸ **Doğan**, s. 224.

⁸⁹ **Doğan**, s. 227.

kendisine devredilen yetkileri kullanmakta her bir murahhasın münhasır bir yetkisi vardır⁹⁰.

2. Yönetim Kurulu Üyesi Olmayan Üçüncü Kişiler

Yönetim kurulu yönetim yetkisini yönetim kurulu üyelerine devredebileceği gibi yönetim kurulu üyesi olmayan üçüncü kişilere de devredebilecektir. Bu şekilde yönetim yetkisinin bir kısmı veya tamamı kendisine devredilen üçüncü kişilere murahhas müdür denilmektedir⁹¹. Yönetimin üçüncü kişilere devredilmesi, yönetim kurulu üyesi olmayan ancak şirkette müdür olarak görev yapan kişi ya da kişilere devredilmesi veya şirket ile hiçbir bağlantısı olmayan üçüncü kişilere devredilmesi olmak üzere iki farklı şekilde kendini gösterebilecektir.⁹²

Anonim şirketlerde yönetim yetkisinin aynı zamanda hem murahhas üyelere hem de murahhas müdürlere devredilebilecektir⁹³. Bu şekilde bir devir yapıldığında, murahhas müdürlerin murahhas üyelere bir bağlılığı veya murahhas üyelerin murahhas müdürlere nazaran üstünlüğü bulunmamaktadır⁹⁴.

3. Komite ve Komisyonlar

TTK. m. 366/2 hükmü uyarınca yönetim kurulu, işlerin gidişini izlemek, kendisine sunulacak konularda rapor hazırlamak, kararlarını uygulamak veya iç denetim amacıyla içlerinde yönetim kurulu üyelerinin de bulunabileceği komiteler ve komisyonlar kurabilecektir. Yönetim kurulu, TTK m. 366 hükmü kapsamında oluşturduğu komite ve komisyonlara yönetim yetkisini devredebilecektir.⁹⁵ Ancak yönetim yetkilerinin komite ve komisyonlara devrinin, mutlaka TTK m. 367'ye uygun olarak yapılması gerekmektedir⁹⁶.

Yönetim yetkisinin bir komiteye devredilmesi durumunda, ilgili komite kendisine devredilen yetkileri kurul olarak kullanması gerekmekte olup bu yetkilerin kullanılmasından dolayı müteselsilen sorumlulardır⁹⁷. Bu sebeple, komite veya komisyon üyelerinden biri veya bazıları devredilen yetkileri bireysel olarak kullanamazlar⁹⁸.

⁹⁰ Koç, s. 74.

⁹¹ Çamoğlu (Poroy/Tekinalp), s. 346.

⁹² Kalender, s. 116 – 117.

⁹³ Küçüktuncay, s. 25.

⁹⁴ Doğan, s. 232 – 233.

⁹⁵ Pulaşlı, Şerh II, s. 1353.

⁹⁶ Kalender, s. 117.

⁹⁷ Doğan, s. 235.

⁹⁸ Doğan, s. 235.

Yönetim kurulu, komite ve komisyonlara devredilen yetkilerin ne şekilde kullanılacağına ilişkin çalışma esaslarını iç yönergede düzenleyebilecektir⁹⁹.

III. YÖNETİM KURULU ÜYELERİNİN SORUMLULUĞUNA İLİŞKİN ESASLAR

A. GENEL OLARAK

Hukuki sorumluluk, hukuka aykırı bir fiil sonucu meydana gelen zarardan kimin sorumlu olacağını gösteren ve zarar görenin, zarar verene karşı zararın giderilmesini talep etme hakkını düzenleyen normların bütünüdür¹⁰⁰. Anonim şirkette yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğuna ilişkin genel esaslar TTK m. 553'te düzenlenmiştir. TTK m. 553'e göre; yönetim kurulu üyeleri, yöneticiler ve tasfiye memurları, kanundan ve esas sözleşmeden doğan yükümlülüklerini kusurlarıyla ihlal ettikleri takdirde hem şirkete hem pay sahiplerine hem de şirket alacaklılarına karşı verdikleri zarardan sorumlulardır. Açıkça ifade edilmemiş olsa da ilgili madde kapsamında anonim şirketlerdeki fiili organların da sorumlu tutulabileceği kabul edilmektedir¹⁰¹. Bu madde kapsamında yönetim kurulu üyesinin sorumluluğunun doğması için öncelikle kanundan veya esas sözleşmeden doğan yükümlülüğünü ihlal etmesi gerekmektedir.

Yönetim kurulu üyeleri ile şirket arasındaki hukuki ilişki sözleşmesel nitelikte olması sebebiyle ortaya çıkan sorumluluğun kaynağı sözleşmeden doğan sorumluluk olarak nitelendirilebilecektir¹⁰². Yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğu kusura dayanan bir sorumluluk olup burada kusurun derecesi sorumluluğun doğması bakımından önem taşımamaktadır¹⁰³. Yönetim kurulu üyelerinin görevlerini tedbirli bir yönetici özeniyle yerine getirme yükümlülüğü bulunduğundan bu kimselerin hafif ihmalleri de sorumluğa neden olacaktır¹⁰⁴. Bununla birlikte yönetim kurulu üyeleri sorumlu buldukları takdirde meydana gelen zararı bütün malvarlıkları ile tazmin etme yükümlülüğü altına girecek olup bu sebeple sorumlulukları şahsi ve sınırsız bir sorumluluktur¹⁰⁵.

Anonim şirketlerde yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğundan söz edilebilmesi için sorumluluğun ilgili yönetim kurulu üyesine isnat edilebilmesi de gerekmektedir. Örneğin, yönetim kurulu toplantısına katılmaması için haklı bir mazereti olan bir yönetim

⁹⁹ Doğan, s. 235; Kalender, s. 118.

¹⁰⁰ Akdağ Güney, s. 269 - 270.

¹⁰¹ Şener, s. 419.

¹⁰² Kalender, s. 164.

¹⁰³ Çamoğlu (Poroy/Tekinalp), s. 389.

¹⁰⁴ Pulaşlı, Hasan: Şirketler Hukuku Şerhi Cilt IV, 4. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, 2022, s. 2931 – 2932..

¹⁰⁵ Akdağ Güney, s. 271.

kurulu üyesine veya toplantıya katılan ancak alınan karara karşı muhalif olup bu hususları zapta geçirten yönetim kurulu üyesine, bu hususta alınan karardan dolayı sorumluluk yüklenemeyecektir¹⁰⁶.

B. YÖNETİM KURULU ÜYELERİNİN SORUMLULUĞUNA İLİŞKİN GENEL PRENSİPLER

1. Kusurlu Sorumluluk İlkesi

Yönetim kurulu üyelerinin hukuki sorumluluğu kusur esasına dayanmaktadır¹⁰⁷. TTK m. 553'te açıkça yönetim kurulu üyelerinin kanundan ve esas sözleşmeden doğan yükümlülüklerini kusurlarıyla ihlal ettikleri takdirde sorumlu olacakları hüküm altına alınmıştır. Kusur, zararın meydana gelmesine sebep olacak sonucu isteyerek ve planlayarak veya bu sonucu göze alarak yahut zararın ortaya çıkmasını engelleyecek nitelikte bir özen gösterilmeme hali olarak tanımlanabilecektir¹⁰⁸. Hukuka aykırı fiilin sonucu istenmişse kast, hukuka aykırı sonucu istemiş olmayıp bu hukuka aykırı sonuçtan kaçınma iradesi yeterince kullanılmamışsa ihmal söz konusu olacaktır¹⁰⁹.

Kanun koyucu, yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğuna ilişkin objektif bir ölçü getirmek suretiyle görevlerin ifasında, tedbirli bir yöneticiden beklenebilecek özenin gösterilmesi gerektiğini kabul etmiş (TTK m. 369) ve yönetim kurulu üyelerini şirketin çıkarlarını dürüstlük kurallarına uyararak gözetmek yükümlülüğü altına sokmuş olduğundan dolayı yönetim kurulu üyeleri hafif ihmallerinden dahi sorumlu olacaklardır¹¹⁰. Yönetim kurulu üyesinin, kusuru dolayısıyla sorumlu tutulması için görevini ifa ederken göstermiş olduğu özen incelenerek buna göre değerlendirme yapılacaktır¹¹¹.

Her ne kadar yönetim kurulu üyelerinin hukuki olarak sorumlu olabilmeleri için kusur üzerinde durulsa da sorumluluğun ortaya çıkabilmesi için kusurun yanı sıra bir zararın da meydana gelmesi gerekmektedir¹¹². Ayrıca kusurlu davranış ile zarar arasında uygun bir illiyet bağının varlığı, sorumluluk hukukunun temel ilkelerindedir¹¹³.

¹⁰⁶ Pulaşlı, Şerh IV, s. 2939; Kalender, s. 167.

¹⁰⁷ Pulaşlı, Şerh IV, s. 2931.

¹⁰⁸ Kalender, s. 167.

¹⁰⁹ Oğuzman, Kemal / Öz, Turgut: Borçlar Hukuku Genel Hükümler Cilt II, 14. Baskı, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2018, s. 56.

¹¹⁰ Çamoğlu (Poroy/Tekinalp), s. 389.

¹¹¹ Küçüküntuncay, s. 100.

¹¹² Uysal, Levent: 6762 Sayılı Türk Ticaret Kanunu ve Türk Ticaret Kanunu Tasarısı Kapsamında Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu ve Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğu – II, TBBB, C.22, S.81, s. 283.

¹¹³ Oğuzman, s. 45.

2. Sorumluluğun Kişiselliği

TTK m. 553'te yönetim kurulu üyelerinin, kanundan ve esas sözleşmeden doğan yükümlülüklerini kusurlarıyla ihlal etmeleri halinde sorumlu olacakları kaleme alınmıştır. Bu kanun maddesinden sorumluluğun kişisel bir sorumluluk olduğu anlaşılmakta olup bu durumda sorumluluğun organ olarak yönetim kurulunda olduğundan bahsedilemeyecek ve sorumluluk yönetim kurulu üyelerine ait olacaktır¹¹⁴. Yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğu kişisel olduğu için, kusuru olmayan yönetim kurulu üyelerinin sırf yönetim kurulu üyesi sıfatını haiz olması nedeniyle meydana gelen zarardan sorumlu tutulması mümkün değildir¹¹⁵. Nitekim Yargıtay'ın 2006 yılında vermiş olduğu bir kararında, yönetim kurulunun heyet olarak sorumlu olamayacağı, sorumluluğun kişisel olarak yönetim kurulu üyelerine ait olduğu karara bağlanmıştır¹¹⁶.

3. Farklılaştırılmış Teselsül İlkesi

TTK m. 557'de yönetim kurulu üyelerinin sorumlulukları bakımından farklılaştırılmış teselsül ilkesi benimsenmiştir. Farklılaştırılmış teselsül ilkesi uyarınca bir zarar meydana geldiğinde, bu zararı tazmin etmekle yükümlü olan kişilerin her biri kusuruna ve durumun gereğine göre zararın kendilerine yüklenebildiği ölçüde, diğerleri ile birlikte müteselsilen sorumlu olacaklardır¹¹⁷. Bununla birlikte tek kişilik yönetim kuruluna sahip anonim şirketlerde bu ilkenin uygulanması söz konusu olamayacaktır¹¹⁸.

Yönetim kurulu üyelerinin hukuki sorumluluğu nedeniyle açılacak olan sorumluluk davalarında sorumlu; kusurunun derecesi, zarar görenin kusuru, zarar görenin rızası, üçüncü kişinin kusuru, beklenmedik hal gibi durumları bireysel indirim nedeni olarak ileri sürebilecek ve bu durumda bu sebepler bireysel sorumluluk tavanının belirlenmesinde dikkate alınacaktır¹¹⁹. Yönetim kurulunun, yönetim yetkilerini devretmiş olması halinde de bu devir sorumluluk bakımından farklılaştırmaya yol açabilecek ve bireysel sorumluluk tavanında değişiklik meydana getirebilecektir¹²⁰.

¹¹⁴ **Ceyhan Camuzcu, Nesibe:** Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğu. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Bahçeşehir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2020, s. 48.

¹¹⁵ **Doğan,** s. 250.

¹¹⁶ Y. 11. HD. 2005/370 E., 2006/2749 K., 16.03.2006 T. (<https://legalbank.net/belge/y-11-hd-e-2005-370-k-2006-2749-t-16-03-2006-anonim-sirket-genel-kurul-kararlari/328777/>)

¹¹⁷ **Bahtiyar,** s. 401.

¹¹⁸ **Balaban, Mahmut Furkan:** Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğu ve Sorumluluk Davası, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ufuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2017, s. 68.

¹¹⁹ **Arslan, Firdevs:** Farklılaştırılmış Teselsül İlkesi Uyarınca Bireysel Sorumluluğun Belirlenmesi, SHD, C.9, S.2, Aralık 2021, s. 175.

¹²⁰ **Göktürk, Kürşat / Can, Mehmet Çelebi:** Farklılaştırılmış Teselsülün-Özellikle-Dış İlişki Bakımından Anlamı ve Bankacılık Kanununun Şahsi İflas Sorumluluğu ile Karşılaştırılması, İnÜHFD, C. 2, S. 2, s. 267.

Farklılaştırılmış teselsül ilkesi yönetim kurulu üyeleri tarafından birlikte bir zararın verildiği ve bu zarar ile sorumlu tutulacak kişilerin eylemleri arasında illiyet bağının bulunduğu durumlarda uygulama alanı bulacaktır. Mahkeme, sorumluların tek başına ve birlikte verdikleri zararlar arasında bir ayırım yapıp meydana gelen zarar ile sorumlunun fiili arasında illiyet bağı olup olmadığını da dikkate alarak birlikte verilen zararlar bakımından farklılaştırılmış teselsül ilkesini uygulayıp sorumluların bireysel indirim sebeplerini değerlendirerek kusurları oranında zararın tazmini konusunda karar verecektir¹²¹. Örneğin birden fazla üyeden oluşan yönetim kurulunun olduğu bir şirkette yönetim kurulu üyelerinden herhangi birisinin tek başına almış olduğu karar neticesinde bir zarar meydana gelmiş ve diğer yönetim kurulu üyelerinin eylemleri ile bu zararın oluşmasında herhangi bir illiyet bağı yoksa bu zarardan sadece kararı alan yönetim kurulu üyesi şahsen sorumlu tutulacak ve teselsül sorumluluğundan bahsedilemeyecektir¹²².

TTK m. 557/2'ye göre; davacı birden çok sorumlu kişiyi zararın tamamı için birlikte dava edebilecek ve hakimin aynı davada her bir davalının tazminat borcunu belirlemesini isteyebilecektir. Zarar görenin sorumluluk davası kapsamında birden fazla sorumlu olmasına rağmen tek bir kişiye karşı dava açtığı durumlarda dahi mahkeme diğer sorumluların fiillerini göz önünde bulundurarak, davalının şirket içinde sahip olduğu yetkiler ile zarara sebep olan fiilde kusurunu inceleyerek bireysel sorumluluk tavanını belirleyecektir¹²³. Bu değerlendirmeler sonucunda mahkeme, yönetim kurulu üyelerinden her biri tek başına sorumlu olsaydı oluşan zarardan sorumlu olacağı miktarı hesaplayacaktır¹²⁴. Hesaplanan bu miktar sonucu meydana gelen zarar açısından, yönetim kurulu üyelerinden hiçbiri bireysel sorumluluk tavanını aşan tutarda sorumlu tutulamayacaktır¹²⁵. Bireysel sorumluluk tavanı, sorumluya karşı davacının başvurabileceği en üst miktarı ifade etmektedir¹²⁶.

TTK m. 557/1 kapsamında farklılaştırılmış teselsül ilkesi, yönetim kurulu üyelerinin dış ilişkideki sorumlulukları bakımından geçerli bir ilke olup sorumlu olan yönetim kurulu üyelerinin iç ilişkide birbirlerine yapacakları rücu ilişkisinde uygulanmayacaktır¹²⁷. TTK m. 557/3'te birden çok sorumlu arasındaki başvuru, durumun

¹²¹ **Küçükuncay**, s. 102.

¹²² **Taş, Dilan**: Farklılaştırılmış Teselsül İlkesi Kapsamında Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğu, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Kültür Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul, 2019, s. 12.

¹²³ **Çamurcu, Emin**: Anonim Ortaklıklarda Farklılaştırılmış Teselsül İlkesi Uyarınca Yönetim Kurulu Üyelerinin Sorumluluklarının Belirlenmesi, 1. Baskı, On İki Levha Yayınları, İstanbul, 2015, s. 121.

¹²⁴ **Doğan**, s. 258.

¹²⁵ **Helvacı, Mehmet**: Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğunda Farklılaştırılmış Teselsül, Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C.12, S.2, s. 88.

¹²⁶ **Altay, Sıtkı Anlam**: Anonim Ortaklık Hukukunda Farklılaştırılmış Teselsül, Terazi Hukuk Dergisi, C.14, S.151, s. 72.

¹²⁷ **Bahtiyar**, s. 401.

bütün gerekleri dikkate alınarak hakim tarafından belirleneceği düzenlenmiştir. TTK m. 557/3 çerçevesinde rücu, meydana gelen zarardan sorumlu olan yönetim kurulu üyelerinin, bu zarar ile ilgili kendi payına düşen miktardan daha fazla miktarda tazminat ödemeleri halinde, ödemiş oldukları fazla tazminat miktarı için iç ilişkide sorumlu diğer yönetim kurulu üyelerine başvurabilmeleri anlamına gelmektedir¹²⁸.

Anonim şirketler hukukunda, yönetim yetkisinin kanunda öngörülen maddi ve şekli şartlara uygun olarak murahhas üye ya da murahhas müdüre devredilmesi halinde, yönetim kurulu üyelerinin devredilen yetkilerle ilgili olarak hukuki sorumlulukları; murahhasların seçiminde, onlara verilen talimatlarda ve murahhasların üst gözetiminde makul derecede özen gösterilmesi halleriyle sınırlı olarak devam etmekte olup bu üç yükümlülükten herhangi birinin yerine getirilmemesi halinde, bir yanda yetki devrini yapan yönetim kurulu üyelerinin, diğer yanda ise, kendilerine devredilen yetkileri kullanan murahhas üye ya da müdürlerin hukuki sorumlulukları gündeme gelmektedir¹²⁹. Bu kapsamda yetki devri halinde devredilen yetkilerle ilgili olarak hukuki bir sorumluluğun ortaya çıktığı hallerde, kendisine yetki devri yapılan murahhasların TTK m. 553/1 hükmü kapsamında, yetki devrini yapan yönetim kurulu üyelerinin ise TTK m. 553/2, TTK m. 375 hükümleri çerçevesinde sorumlulukları bulunmakta olup bu durumda, birden çok kişinin aynı zararı tazminle yükümlülükleri söz konusu olacağından, bunlardan her birinin kusuruna ve durumun gereklerine göre, zararın kendilerine yükletilebildiği ölçüde sorumlu tutulacağını öngören TTK m. 557 hükmü uygulama alanı bulacaktır¹³⁰.

C. YÖNETİM KURULU ÜYELERİNİN SORUMLULUĞUNUN ŞARTLARI

Yönetim kurulu üyelerinin genel sorumluluğu TTK m. 553'te düzenlenmiştir. Çalışmamızda yönetim kurulu üyelerinin genel hukuki sorumluluğu incelenecek olup özel sorumluluk halleri incelenmeyecektir.

1. Zarar

Yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğuna gidilebilmesi için öncelikle bir zararın meydana gelmiş olması gerekmektedir. Ortada doğmuş olan bir zarar yoksa veya zarar doğmakla birlikte yönetim kurulu üyesi tarafından giderilmişse bu durumda yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğuna gidilemeyecektir¹³¹. Zarar, kişinin malvarlığında pasiflerin artması veya aktiflerinin azalması şeklinde meydana gelebilecektir. Ayrıca

¹²⁸ Pulaşlı, Şerh IV, s. 2970 – 2971.

¹²⁹ Kalender, s. 333.

¹³⁰ Kalender, s. 334.

¹³¹ Küçüktuncay, s. 109.

hayatın olağan akışına göre elde edilebilecek olan ancak fiilin gerçekleşmesi nedeniyle elde edilemeyen kâr da zarar olarak nitelendirilebilecektir¹³². TTK m. 553/1 uyarınca yönetim kurulu üyelerinin kanundan ve esas sözleşmeden doğan yükümlülüklerini ihlal etmeleri ile zarar ortaya çıkabilecektir¹³³.

Yönetim kurulu üyelerinin hukuki sorumluluğu sebebiyle açılacak olan sorumluluk davasında önemli hususlardan bir tanesi doğrudan zarar – dolaylı zarar ayrımıdır. Bu ayrım şirketin uğradığı zararlar açısından değil, pay sahibi ve alacaklının uğradığı zarar açısından önem taşımaktadır.

Dolaylı zarar; yönetim kurulu üyelerinin davranışları neticesinde şirketin malvarlığında meydana gelen zararın, şirketin pay sahiplerinin veya alacaklılarının malvarlıklarına yansımalarıyla doğan zararın doğrudan zarar ise yönetim kurulunun hukuka aykırı davranışı neticesinde şirketin, pay sahiplerinin veya alacaklıların malvarlıklarında doğrudan meydana gelen zarardır¹³⁴. Yönetim kurulu üyesinin hukuka aykırı davranışı nedeniyle şirketin zarara uğraması neticesinde pay sahibinin sahip olduğu payın değerinin azalması ve şirketten elde edebileceği kâr payının azalması dolaylı zarardır¹³⁵.

Anonim şirket kendi zararının tazminini her zaman talep edebilecektir¹³⁶. Alacaklıların ve pay sahiplerinin doğrudan zarar görmeleri nedeniyle uğradıkları zararın tazmin talepleri genel hukuk prensibinin bir sonucu olup bu zarar nedeniyle açılacak olan davalarda pay sahipleri ve alacaklılar tazminatın kendilerine verilmesini talep edebileceklerdir¹³⁷. Dolaylı zararın tazmini için alacaklılar ve pay sahipleri tarafından açılacak tazminat davalarında ise, hükmedilen tazminat şirkete verilecektir¹³⁸. Dolaylı zararın tazmini nedeniyle açılacak tazminat davalarında pay sahipleri için şirketin iflas etmesi şart koşulmamış olsa da TTK m. 556/2 uyarınca alacaklıların dolaylı zararlarını tazmini için açacakları tazminat davalarında şirketin iflas etmiş olması şarttır. Ancak belirtmek gerekir ki şirketin iflas ettiği hallerde, TTK m. 556/2 uyarınca dolaylı zararın tazmini için alacaklılar ve pay sahipleri, iflas idaresi davayı açmayı açmadığı takdirde tazminat şirkete verilmek üzere sorumluluk davası açabileceklerdir¹³⁹.

¹³² Çamurcu, s. 50.

¹³³ Küçüktuncay, s. 109.

¹³⁴ Akdağ Güney, s. 295 - 297.

¹³⁵ Küçüktuncay, s. 111.

¹³⁶ Çamurcu, s. 52.

¹³⁷ Akdağ Güney, Necla: Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğu, 2. Baskı, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2010, s. 52.

¹³⁸ Akdağ Güney, s. 299.

¹³⁹ Akdağ Güney, s. 347.

2. Hukuka Aykırılık

Yönetim kurulu üyelerinin TTK m. 553 çerçevesinde meydana gelen zarardan sorumlu olabilmesi için bu zarara hukuka aykırı eylem veya işlemleriyle yol açmış olmaları ve esas sözleşme veya kanunda yer alan yükümlülüklerini ihlal etmeleri gerekmektedir. Yönetim kurulu üyelerinin ve yönetim yetkisi devredilen murahhasların organa özgü sorumluluğa tabi olduğu kabul edilmektedir¹⁴⁰. Organa özgü görevin ihlali; kanun, esas sözleşme, iç yönerge ya da organ ile şirket arasındaki sözleşme ile organa verilen görev ya da yükümlülüklerin organ tarafından, yerine getirilmesi gerektiği şekilde yapılmaması olarak tanımlanabilecektir¹⁴¹. İhlal, yönetim kurulu üyelerinin yapması gereken bir işlemi yapmamaları veya yapmamaları gereken bir işlemi yapmaları sonucu meydana gelebilecektir.

3. Kusur

TTK m. 553 uyarınca yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğundan bahsedilmek için yönetim kurulu üyelerinin kusurlarının bulunması gerekmektedir. Yönetim kurulu üyelerinin kusurları bakımından herhangi bir ayırım yapılmamıştır. Bu kapsamda yönetim kurulu üyelerinin sorumlu tutulabilmesi için kasti bir davranış içerisinde bulunmaları aranmamakta olup hafif ihmallerin bulunması hukuki sorumluluklarının doğması için yeterli olacaktır¹⁴².

Yönetim kurulu üyelerinin isteyerek zarara yol açmaları halinde kastın varlığından söz edilecektir¹⁴³. Yönetim kurulu üyelerinin ortaya çıkan zararın meydana gelmesini istememiş olmalarına rağmen tedbirli bir yöneticinin göstermesi gereken özen yükümlülüğünü ihlal ederek ve alması gereken tedbirleri almayarak zararın meydana gelmesine yol açmaları halinde ise ihmalleri olduğu kabul edilecektir¹⁴⁴. Yönetim kurulu üyelerinin özen yükümlülüğünü ihlal edip etmediği ve kusuru olup olmadığı belirlenirken objektif bir ölçü esas alınacak olup objektif özen ölçütü sarf edilecek özenin kişinin kendi nitelikleri uyarınca kendisinden beklenecek özenden bağımsız olarak, aynı koşullar altında bulundan bir kişinin gösterecek olduğu varsayılan soyut özen seviyesine göre tespit edilmesine dayanmaktadır¹⁴⁵. Yapılacak değerlendirmeye göre kişinin davranışlarında gösterdiği özen objektif ölçütü teşkil eden söz konusu farazi kişiden

¹⁴⁰ Çamurcu, s. 59.

¹⁴¹ Çamurcu, s. 59.

¹⁴² Şener, s. 420.

¹⁴³ Küçüktuncay, s. 116.

¹⁴⁴ Çamurcu, s. 71.

¹⁴⁵ Sevi, Ali Murat: Anonim Ortaklıkta Yönetim Kurulu Üyeleri ve Yöneticilerin Özen Yükümlülüğü, 1. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2021, s. 202.

beklenecek özenin altında kalıyorsa özen yükümlülüğünün ihlalinden bahsedilebilecek ve bu durumda yönetim kurulu üyesinin kusuru mevcut olacaktır¹⁴⁶.

Yönetim kurulu üyelerinin sorumluluk doğuran karara olumsuz oy verip vermediklerinin göz önünde bulundurularak kusurlarının değerlendirilmesi gerekmekte olup bu yönetim kurulu kararına olumsuz oy vermiş olan yönetim kurulu üyesine kusur yüklenemeyecektir¹⁴⁷. Bununla birlikte yönetim kurulu üyesinin çekimser oy kullanması ise, ilgili üyenin bu karara karşı çıkma yönünde bir irade gösterdiği kabul edilemeyeceğinden dolayı bu karara karşı çekimser oy kullanan yönetim kurulu üyeleri kendilerine kusur isnat edilmesi mümkün olacaktır¹⁴⁸.

4. İlliyet Bağı

Yönetim kurulu üyelerinin hukuki sorumluluğunun ortaya çıkabilmesi için yönetim kurulu üyelerinin yükümlülüklerinin ihlaline neden olan davranışla, meydana gelen zarar arasında uygun illiyet bağının bulunması gerekmektedir¹⁴⁹. Hayat tecrübelerine göre bir eylemin, hayatın olağan akışı kapsamında ortaya çıkan zararı meydana getirebileceği sonucuna varılıyorsa uygun nedensellik bağının bulunduğu kabul edilecektir¹⁵⁰. Uygun nedensellik bağının var olup olmadığının tespitinde önemli olan nokta zarara yol açan kişinin eyleminin sonucunu öngörebilmesi değil, objektif olarak ilgili fiilin olayların normal akışına göre o zararı meydana getirebileceğinin kabul edilmesidir¹⁵¹.

IV. YÖNETİM YETKİSİNİN DEVRİNİN YÖNETİM KURULU ÜYELERİNİN SORUMLULUĞUNA ETKİLERİ

A. GENEL OLARAK

Yönetim kurulu üyeleri, TTK m. 367' de yer alan şekli ve maddi şartları yerine getirerek, yönetimi kısmen veya tamamen yönetim kurulu üyelerinden bir veya birkaçına yahut üçüncü kişilere devredebilecektir. Yönetim kurulu, devredilebilir nitelikteki tüm görev ve yetkilerini murahhaslara devrederek, yönetimden dolayı ortaya çıkabilecek sorumluluklarını minimum dereceye indirebilecek olmakla birlikte bu durum, devredilen yetkiler açısından yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğun tamamen ortadan kalkacağı anlamına gelmeyecektir¹⁵². Devredilen yetkiler açısından yönetim kurulu üyelerinin;

¹⁴⁶ Sevi, s. 202.

¹⁴⁷ Küçüktuncay, s. 119.

¹⁴⁸ Küçüktuncay, s. 119.

¹⁴⁹ Şener, s. 421.

¹⁵⁰ Oğuzman, s. 46.

¹⁵¹ Çamurcu, s. 65.

¹⁵² Doğan, s. 276 - 277.

yöneticilerin seçimi, onlara verilen talimatlar ve murahhasların üst gözetiminden doğan sorumluluk gündeme gelebilmektedir¹⁵³.

B. YÖNETİM YETKİLERİNİN DEVREDİLMESİ DURUMUNDA YÖNETİM KURULU ÜYELERİNİN SORUMLULUĞUN KAPSAMI BAKIMINDAN DOKTRİNDEKİ GÖRÜŞLER

Yönetim yetkisinin TTK'deki şartlara uyularak kısmen veya tamamen murahhaslara devredilmesi halinde, murahhaslar kendilerine yetki devredilmiş alanlarda gerçekleştirecekleri işlemlerden sorumlu olacak olup yönetim yetkilerinin devredilmesi neticesinde yönetim kurulu, yetki devri yapılan konular bakımından yetkisizleşmekte ve bu konular bakımından yönetim yetkisini bizzat kullanamamaktadır¹⁵⁴.

Yönetim yetkisinin devredildiği durumlarda sorumluluk bakımından doktrinde farklı görüşler bulunmaktadır. Esasında bu görüş farklılıklarının temel nedenini TTK m. 553/2'nin metni oluşturmaktadır. TTK m. 553/2'de kanundan veya esas sözleşmeden doğan bir görevi veya yetkiyi, kanuna dayanarak, başkasına devreden organlar veya kişilerin, bu görev ve yetkileri devralan kişilerin seçiminde makul derecede özen göstermediklerinin ispat edilmesi hâli hariç, bu kişilerin fiil ve kararlarından sorumlu olmayacakları düzenlenmiştir. Söz konusu maddede yönetim kurulu üyelerinin yalnızca murahhasların seçiminde makul derecede özen göstermedikleri durumunda murahhasların işlemlerinden sorumlu olacağı düzenlendiği ve gözetim veya talimat verme ile ilgili bir sorumluluk belirtilmediği için doktrinde farklı görüşler oluşmuştur¹⁵⁵.

Doktrinindeki bir görüşe göre, yönetim kurulu üyeleri yönetimi devrettiği takdirde söz konusu bu yetkiler bakımından sorumsuzlaşacak olup bu durumda gözetim yükümlülüğünü de devretmiş olacaklardır. Bu görüşü benimseyen yazarlara göre, yönetim kurulunun yönetim yetkisini TTK m. 367'ye uygun şekilde devretmesi halinde, yetkiyi devreden yönetim kurulu üyeleri, yetkilerin devredildiği kişilerin seçiminde makul derecede özen göstermeme durumu dışında, yetkiyi devralanların karar ve işlemlerinden sorumlu olmayacaklardır¹⁵⁶. Bu görüşü savunan yazarlar görüşlerini TTK m. 553/2'de sadece murahhasların seçiminde özen gösterilmesinin belirtilmiş olmasına ve TTK m. 553/3'te yer alan hiç kimsenin kontrolü dışında kalan, kanuna veya esas sözleşmeye aykırılıklar veya yolsuzluklar sebebiyle sorumlu tutulamayacağı hükmüne dayandırmaktadırlar¹⁵⁷. Ayrıca bu yazarlar, TTK m. 553/3 gerekçesinde, bu hükmün

¹⁵³ Bahtiyar, s. 234.

¹⁵⁴ Küçüktuncay, s. 123 - 124.

¹⁵⁵ Küçüktuncay, s. 124.

¹⁵⁶ Göktürk, Kürşat: Anonim Şirket Yönetim Kurulunun Özellikle Yetki Devri Halinde Gözetim Sorumluluğu ve Hukuku Belirlilik Sorunu, TBBD, C.27, S.114, s. 198.

¹⁵⁷ Göktürk, s. 198.

yönetim kurulu üyelerinin soyut bir gözetim görevi anlayışına dayanarak sorumlu tutulmalarına engel olma amacıyla kanunda yer aldığı kaleme alındığını ve ilgililerden sadece kanunu değil gerekçesini de bilmelerinin beklendiğini vurgulamışlardır¹⁵⁸.

Doktrindeki ikinci bir görüşe göre ise, yönetim yetkilerinin devredilmesi durumunda; yönetim kurulu üyeleri ancak murahhasların seçiminde, murahhasların gözetiminde ve murahhaslara talimat verilmesinde özen göstermeleri halinde sorumlu tutulamayacaklardır¹⁵⁹. Bu görüşü savunan yazarlar görüşlerini TTK m. 553/2 ile TTK m. TTK m. 375/1-a ve e bentlerinin birlikte yorumlanmasının gerektiğine dayandırmakta olup yönetim kurulu üyelerinin bu yükümlülüklerinden birini ihlal etmesi halinde, murahhasların yol açtığı zararlar bakımından murahhasla birlikte müteselsilen sorumlulukları meydana gelecektir¹⁶⁰.

Öğretideki üçüncü bir görüşe göre ise yönetim yetkisinin devredilmesiyle birlikte yönetim kurulunun devredilen yetkilerin kullanılması bakımından kural olarak sorumluluğu sona erecek, buna karşılık yönetim kurulunun devredilemez görev ve yetkileri bakımından yönetim kurulu üyelerinin sorumlulukları devam edecektir¹⁶¹. Bu kapsamda yönetimin devri halinde yönetim kurulu üyelerinin, murahhasların fiil ve kararlarından sorumluluğunun devam etmemesi için murahhasların seçiminde ve gözetiminde gerekli özeni göstermelerinin ve murahhaslara bilgi vermelerinin yeterli olacağı görüşü savunulmaktadır¹⁶². Bu görüşü savunan Doğan, yönetim kurulunun belli konular için yönetim yetkisini murahhaslara devretmiş olması durumunda, devredilen bu konular bakımından yönetim kurulu üyelerinin murahhaslara talimat vermesinin mümkün olmadığı, bu kapsamda yönetim kurulunun murahhaslara ancak bilgi verebileceği kanaatindedir¹⁶³.

TTK m. 375/1-a ve e bendinde yönetim kurulunun üst gözetim yükümlülüğü ve üst düzeyde yönetimle ilgili talimatların verilmesi devredilemez nitelikteki görev ve yetkiler olarak düzenlenmiştir. Bu kapsamda TTK m. 375/1-a,e ve TTK m. 553/2 birlikte yorumlandığında m. 553/2'de yönetim kurulu üyelerinin üst gözetim ve talimat verme yükümlülüklerinden bahsedilmemiş olması, bu yükümlülüklerin yönetim kurulunun devredilemez görev ve yetkilerinden olduğu gerçeğini değiştirmemektedir. Bu sebeple yönetim kurulu üyelerinin yönetim yetkilerinin devredilmesinden sonra murahhasların faaliyetlerinin üst gözetimini yürütmesi ve bu gözetimin bir sonucu olarak da gerekli

¹⁵⁸ Göktürk, s. 197; Dedeğaç, Ender/ Sapan, Oğuzhan: Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu ve Sorumluluğu, Ankara Barosu Yayını, s. 69.

¹⁵⁹ Akdağ Güney, s. 95.

¹⁶⁰ Bahtiyar, s. 234; Karahan, s. 796; Çamurcu, s. 193.

¹⁶¹ Çamoğlu (Poroy/Tekinalp), s. 347; Doğan, s. 278.

¹⁶² Doğan, s. 281

¹⁶³ Doğan, s. 281.

gördüğü noktalarda talimat vermesi gerekmektedir¹⁶⁴. Bu sebeple doktrindeki ikinci görüşü savunan yazarlar gibi, yönetim yetkilerinin TTK'ya uygun şekilde devredilmesi durumunda; yönetim kurulu üyelerinin murahhasların seçiminde, murahhasların gözetiminde ve murahhaslara talimat verilmesinde özen göstermeleri halinde murahhasların işlem ve kararlarından sorumlu olmayacakları kanaatini taşımaktayız.

C. GEÇERLİ YETKİ DEVRİ HALİNDE ORTAYA ÇIKAN HUKUKİ SORUMLULUK

Yönetim yetkisinin devri ile meydana gelmesi istenen amaçlardan bir tanesi yönetim kurulu üyelerinin üzerlerindeki hukuki sorumluluğun azaltılmasıdır¹⁶⁵. Yönetim yetkilerinin devredilmesi halinde, yönetim kurulu üyelerinin hukuki sorumlulukları kural olarak devredilen yetkiler nispetinde ortadan kalkmakla birlikte yetkileri devralan murahhasların yönetim faaliyetleri sahasına dahil olmaları nedeniyle, hukuki sorumluluk altına giren kişi sayısında bir artış meydana gelmiş olmaktadır¹⁶⁶.

1. Yönetim Yetkisi Bulunmayan Yönetim Kurulu Üyelerinin Sorumluluğu

a. Devredilemez Nitelikteki Yetkilerden Doğan Hukuki Sorumluluk

TTK m. 375'te yönetimin kurulunun devredilemez görev ve yetkileri hüküm altına alınmıştır. Kullanılması münhasıran yönetim kuruluna özgülenmiş yetkilerin muhakkak yönetim kurulu tarafından kullanılması gerektiğinden, bu yetkilerin devri mümkün değildir. Devredilemez yetkiler bilinçli ya da gözden kaçırılmak suretiyle murahhaslara devredilmişse, devir işlemi devredilemez görev ve yetkiler açısından geçersiz olacak ve yönetim kurulu üyelerinin sorumlulukları devam edecektir¹⁶⁷. Devredilmesi kanunla yasaklanan bu tür devredilemez yetkilerden dolayı yönetim kurulu üyelerinin hukuki sorumlulukları herhangi bir sınırlamaya tabi değildir¹⁶⁸.

b. İhtiyari Olarak Devredilmeyen Yetkilerden Doğan Hukuki Sorumluluk

TTK m. 367/1 uyarınca yönetim yetkisi kısmen devredilebileceği gibi tamamen de devredilebilecektir. Yönetim yetkisinin kısmen devri, devri mümkün olan yönetim yetkilerinin bir bölümünün devri iken yönetim yetkilerinin tamamen devri ise

¹⁶⁴ Küçüktuncay, s. 127.

¹⁶⁵ Kalender, s. 223.

¹⁶⁶ Kalender, s. 224.

¹⁶⁷ Doğan, s. 272.

¹⁶⁸ Kalender, s. 240.

devredilmez nitelikteki görev yetkilerin dışında kalan tüm yetkilerin devri anlamına gelmektedir¹⁶⁹.

Yönetim kurulu, yönetim organizasyonunu belirlerken yönetimin devrinin maddi ve şekli koşullarını yerine getirmek kaydıyla yönetimin kısmen veya tamamen devri yahut hiç devretmeme yönünde tasarrufta bulunabileceklerdir. Yönetim yetkisinin kısmen devri halinde yönetim kurulu, devredilen yetkiler açısından yetkisizleşmekte ve kural olarak sorumsuzlaşmaktadır¹⁷⁰. Nitekim, yönetim yetkilerinin kısmen devredilmesi halinde, yönetim kurulu üyelerinin hukuki sorumlulukları devredilen yetkiler nispetinde ortadan kalkacaktır¹⁷¹.

c. Murahhasların Seçiminden Doğan Hukuki Sorumlulukları

Yönetim yetkisini devretmek isteyen yönetim kurulunun genel gözetim yükümlülüğü kapsamında murahhasların seçiminde gerekli özeni göstermesi gerekmektedir¹⁷². Yönetim kurulu üyeleri yetki devri yaparken murahhas adaylarının bu kriterlere uygun olup olmadığını araştırması ve yönetim yetkisini devrettiği murahhasın devredilen yetkilerin gerektirdiği yeterli bilgi birikimine, uzmanlığa ve tecrübeye sahip olması gerekmektedir¹⁷³.

TTK m. 369'da düzenlenen yönetim kurulu üyelerinin özen ve sadakat yükümlülüğü, yönetim kurulu üyelerinin murahhasların seçiminde özen gösterme sorumluluğunun ilk dayanağını oluşturmaktayken ikinci dayanağını ise TTK m. 553/2 hükmü oluşturmaktadır¹⁷⁴. TTK m. 553/2'de kanundan veya esas sözleşmeden doğan bir görevi veya yetkiyi, kanuna dayanarak, başkasına devreden organlar veya kişiler, bu görev ve yetkileri devralan kişilerin seçiminde makul derecede özen göstermediklerinin ispat edilmesi hâli hariç, bu kişilerin fiil ve kararlarından sorumlu olmayacakları hükme bağlanmıştır. Yönetim kurulu üyelerinin murahhasların seçiminde özen gösterme sorumluluğunun dayanağı olarak bahsedilen bu iki kanun maddesi arasındaki bağlantıdan dolayı yönetim kurulu üyeleri yönetim yetkisini devralacak kişileri seçerken, tedbirli bir yöneticiden beklenen özeni göstermeleri gerekmektedir¹⁷⁵.

Yönetim kurulu üyelerinden birinin, yetki devri yapılmak istenen kişi için, bu göreve uygun olmadığı nedeniyle yetki devrini konu alan yönetim kurulu toplantısında olumsuz oy kullanmasına rağmen, diğer üyelerin oyuyla murahhaslığa seçilmesi halinde,

¹⁶⁹ Bahtiyar, s. 233.

¹⁷⁰ Şener, s. 372.

¹⁷¹ Kalender, s. 224.

¹⁷² Doğan, s. 279.

¹⁷³ Doğan, s. 279.

¹⁷⁴ Doğan, s. 279.

¹⁷⁵ Kalender, s. 264.

ilgili aday için olumsuz oy kullanan yönetim kurulu üyesinin seçimde özen göstermediği düşünülemeyecek olup murahhasın seçilmesinde olumsuz oy kullanan yönetim kurulu üyelerinin, devredilen yetkilerle ilgili hukuki sorumluluğunun murahhaslara talimat verme ve onların üst gözetimi ile sınırlı hale geldiği sonucuna ulaşılabilecektir¹⁷⁶. Bununla birlikte yönetim kurulu üyesinin haklı bir mazereti olmaksızın yapılan yönetim kurulu toplantısına katılmaması halinde sorumluluktan kurtulması mümkün değildir¹⁷⁷.

Yönetim kurulu üyeleri murahhasların seçiminde gerekli özeni göstermemiş ve uygun olmayan bir kişiye yönetim yetkisini devretmişse, bu durumda murahhaslarla birlikte devredilen yetkilerden kaynaklanan zararlardan sorumlu olacaklardır. Yönetim kurulu, murahhasların seçiminde gereken özeni göstermemiş veya murahhasların devrildikleri yetkileri gerektiği gibi yerine getirebilecek yeterliğe sahip olmadığı sonradan anlaşılırsa, bu durumda yönetim kurulunun vakit geçirmeksizin murahhasları görevden alması gerekmekte olup yönetim kurulunun bu yükümlülüğü zamanında yerine getirmedikleri takdirde murahhasların neden olduğu zarardan onlarla birlikte sorumlu olacaklardır¹⁷⁸.

d. Yönetim Kurulu Üyelerinin Üst Gözetimden Doğan Hukuki Sorumlulukları

TTK m. 375/1-e'ye göre; yönetimle görevli kişilerin, özellikle kanunlara, esas sözleşmeye, iç yönergeler ve yönetim kurulunun yazılı talimatlarına uygun hareket edip etmediklerinin üst gözetimi, yönetim kurulunun devredilemez görev ve yetkilerindedir. Söz konusu hükümde, yönetim yetkisinin devri halinde yönetim kurulunun üst gözetim yetkisine sahip olduğu açıkça öngörülmüştür¹⁷⁹.

Gözetim yükümlülüğü kapsamında yönetim kurulunun; yetki devri yaptığı kişilerin faaliyetlerini düzenli aralıklarla gözetlemesi, bu kişilerin görevlerini kanuna, esas sözleşmeye ve iç yönergeye uygun şekilde ifa edip etmediğini takip etmesi, yetkilerini kullanırken şirketin menfaatlerini ön planda tutup tutmadıklarını gözetmesi, yapılan işlerle ilgili kritik soruları sorması ve bilgi alması gerekmektedir¹⁸⁰. Gözetim yetkisinin makul sınırlar içerisinde kullanılması gerekmekte olup makul sınır ise ancak özen yükümlülüğü ile belirlenebilecektir¹⁸¹.

¹⁷⁶ Kalender, s. 329.

¹⁷⁷ Kalender, s. 329.

¹⁷⁸ Doğan, s. 280.

¹⁷⁹ Kaya, Mustafa İsmail: Anonim Şirket Yönetim Kurulunun Denetim ve Gözetim Görevi, DEÜHFD, C. 16, Özel Sayı, s. 3274.

¹⁸⁰ Doğan, s. 282.

¹⁸¹ Doğan, s. 282.

Gözetim yükümlülüğü kapsamında Murahhasların her bir işleminin tek tek denetlenmesi gerekli olmayıp Murahhasların faaliyetleri hakkında genel bilgilerin edinilmesi ve gerekli tedbirlerin alınması yeterlidir¹⁸². Gözetim yükümlülüğünün özenli şekilde yerine getirilebilmesi için yönetim kurulunun şirkette etkin organizasyon yapısı kurması şarttır¹⁸³. Nitekim, yönetim kurulunun gözetim görevini yerine getirebilmesi için bu işlemlerle ilgili gerekli bilgileri zamanında temin edebilmesi mümkün olmalıdır¹⁸⁴. Yönetim kurulunun, Murahhasların işlemleriyle ilgili gerekli bilgi akışının ve raporlamaların takip edilmesi için iç kontrol ve denetim mekanizmasını kurması gerekmektedir¹⁸⁵. Yönetim kurulu üyelerinin gözetim yükümlülüğünü yerine getirmek için kullanabileceği imkanlardan bir tanesi de bilgi alma ve inceleme hakkıdır¹⁸⁶. TTK m. 392/1'e göre; her yönetim kurulu üyesi şirketin tüm iş ve işlemleri hakkında bilgi isteyebilecek, soru sorabilecek ve inceleme yapabilecektir.

Yukarıda detaylıca açıklandığı üzere, TTK m. 553/2 hükmünün TTK m. 375/1-e bendi ile birlikte ne şekilde uygulanabileceği doktrinde tartışmalara yol açmıştır. TTK m. 553/3'te hiç kimsenin kontrolü dışında kalan, kanuna veya esas sözleşmeye aykırılıklar veya yolsuzluklar sebebiyle sorumlu tutulamayacağı, bu sorumlu olmama halinin gözetim ve özen yükümü gerekçe gösterilerek geçersiz kılınamayacağı düzenlenmiştir. Kanun koyucu aslında bu kanun maddesi ile yönetim kurulunu bir gözetim yükümlülüğünün bulunduğu dolaylı olarak ifade etmekle birlikte, yönetim kurulu üyelerinin gözetim yükümlülüklerini yerine getirdikleri esnada kontrolleri dışında bulunan durumların meydana gelmesi halinde, bu yönetim kurulu üyelerinin hukuki sorumluluğuna gidilemeyeceğini hüküm altına almaktadır¹⁸⁷. Bu kapsamda söz konusu üç kanun maddesi birlikte yorumlandığında yönetim yetkilerinin TTK'ye uygun şekilde devredilmesi durumunda; yönetim kurulu üyelerinin Murahhasların gözetiminde gerekli özeni göstermedikleri takdirde Murahhasların işlem ve kararlarından sorumlu olacaklardır¹⁸⁸. Yönetim kurulu üyelerinin gözetim yükümlülüğünü ihlal ettikleri gerekçesiyle sorumlu tutulabilmeleri için ayrıca ortaya çıkan zararlar yönetim kurulu üyelerinin davranışları arasında uygun nedensellik bağının bulunması gerekmektedir¹⁸⁹.

¹⁸² Doğan, s. 283.

¹⁸³ Ay Kaplan, Ülkü: Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulunun Gözetim Görevi, 1. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2017, s. 74.

¹⁸⁴ Doğan, s. 283.

¹⁸⁵ Doğan, s. 285.

¹⁸⁶ Ay Kaplan, s. 109.

¹⁸⁷ Kalender, s. 309.

¹⁸⁸ Kalender, s. 309.

¹⁸⁹ Doğan, s. 284.

e. Yönetim Kurulu Üyelerinin Murahhaslara Verilen Talimatlardan Hukuki Sorumluluğu

TTK m. 375/1-a'da şirketin üst düzeyde yönetimi ve bunlarla ilgili talimatların verilmesinin yönetim kurulunun devredilemez görev ve yetkilerinden olduğu kaleme alınmıştır. Yönetim kurulunun üst düzeyde yönetim yetkilerini kullanırken sahip olduğu en önemli araç talimat vermektir¹⁹⁰. Talimatlar ile iç yönergede kararlaştırılan hususlarda açıklık olmadığı hallerde, murahhasların yetkilerinin kapsamı gibi soyut olan hususların somutlaştırılması sağlanabilecektir¹⁹¹.

Doktrinde yetki devri durumunda yönetim kurulu üyelerinin murahhaslara talimat verip veremeyeceği konusunda farklı görüşler bulunmaktadır. Doğan'a göre; yönetim kurulunun geçerli bir yetki devri ile yönetim yetkilerini murahhaslara devretmesi halinde, yönetim kurulu artık murahhaslara talimat veremeyecektir¹⁹². Yazar, murahhasların kendilerine bırakılan görevleri bağımsız bir şekilde kullanma yetkisine sahip olduğunu ve bu sebeple yönetim kurulunun murahhaslara talimat veremeyeceğini savunmaktadır.¹⁹³ Doktrindeki diğer yazarlar ise yetki devri halinde yönetim kurulu üyelerinin murahhaslara talimat verebileceği görüşündelerdir¹⁹⁴. Her ne kadar devredilen yetkilerin kullanım hakkı münhasıran murahhaslara ait olsa da yukarıda detaylıca bahsedildiği üzere yönetim kurulunun anonim ortaklığın üst düzeyde yönetilmesinden ve bunlarla ilgili talimat verilmesinden dolayı sorumlulukları bulunmaktadır.

Yönetim kurulu üyelerinin yönetim yetkisini devrettiği murahhasların karar ve işlemlerinden yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğunun doğmaması için murahhaslara talimat verilmesinde gerekli özeni göstermiş olmaları gerekmektedir.¹⁹⁵ Talimatların aynen uygulanmasından dolayı bir zarar meydana geldiğinde sorumluluk yönetim kuruluna ait olacaktır. Bununla birlikte murahhaslar, yönetim kurulunun talimatına rağmen, bu talimatın aksi yönünde işlem yapmışlar ve bu işlemler sebebiyle bir zarar meydana gelmişse ve yönetim kurulu üyeleri, murahhasların seçiminde de özen göstermişlerse sorumlu olmaktan kurtulabileceklerdir¹⁹⁶. Ancak yönetim kurulu üyeleri tarafından hukuka uygun olarak verilen talimatların murahhaslar tarafından yerine getirilmemesi halinde, yönetim kurulunun murahhasları görevden almasının TTK m. 369

¹⁹⁰ Pulaşlı, Şerh II, s. 1322.

¹⁹¹ Yavuz, Cevdet: Borçlar Hukuku Dersleri Özel Hükümler, 16. Baskı, Beta Yayınları, İstanbul, 2019, s. 667; Kalender, s. 313.

¹⁹² Doğan, s. 239.

¹⁹³ Doğan, s. 239.

¹⁹⁴ Pulaşlı, Şerh II, s. 1322; Bahtiyar, s. 234; Büyükkatak, s. 182.

¹⁹⁵ Küçüktuncay, s. 139.

¹⁹⁶ Ay Kaplan, s. 73.

hükmü kapsamında özen yükümlülüğünün bir gereği olduğunun unutulmaması gerekmektedir¹⁹⁷.

2. Murahhasların Sorumluluğu

TTK m. 553/1'de kurucular, yönetim kurulu üyeleri, yöneticilerin ve tasfiye memurlarının sorumlulukları düzenlenmiştir. Murahhaslar kendilerine yönetim yetkisi devredilen kişiler olduğundan, şirketler hukuku kapsamında yönetici olarak nitelendirilecek olup murahhasların yönetici sıfatı kazanabilmeleri için yönetim yetkilerinden en az bir tanesini devralmış olmaları yeterli olacaktır¹⁹⁸.

Kanun koyucu, devredilen yetkilerde murahhaslar için yönetim kurulu üyelerinden beklenen özen ve bağlılık yükümlülüğü ile sorumluluk rejimini aynı tutmuştur¹⁹⁹. TTK m. 369'da yönetim kurulu üyeleri ve yönetimle görevli üçüncü kişilerin, görevlerini tedbirli bir yöneticinin özeniyle yerine getirmek ve şirketin menfaatlerini dürüstlük kurallarına uyarak gözetmek yükümlülüğü altında olduğu kaleme alınmıştır. Bu kapsamda murahhaslar görevlerini yerine getirirken yönetim kurulu üyeleri ile aynı derecede özen ve bağlılık yükümlülüğüne sahiptirler²⁰⁰.

Murahhaslara yönetim yetkisi devredilirken devredilmek istenen yetkiler, bölümlere ayrılarak farklı farklı murahhaslara devredilebileceği gibi, murahhasların tamamına yetkilerin hepsi ya da bir kısmı birlikte kullanmaları şartıyla devredilebilecektir. Yönetim yetkisi bölümlere ayrılarak farklı murahhaslara devredildiği durumda, murahhaslara devredilen yetki alanları bağımsız nitelikte olduğundan, bu kapsamda ortaya çıkan sorumluluk da kural olarak kendisine yetki bırakılan murahhasa ait olacaktır²⁰¹. Diğer halde ise, murahhaslardan oluşan bir kurul söz konusu olup bu halde murahhaslar, kendilerine devredilen yetkileri kurul olarak kullanmak durumunda olduklarından farklılaştırılmış teselsül esasına göre birlikte sorumlulukları söz konusu olacaktır²⁰².

Yukarıda da bahsedildiği üzere murahhaslara devredilen yetkiler bağımsız nitelikte olup bu sebeple murahhasların, iç yönerge çerçevesinde yetki alanları birbirinden ayrılmış olan diğer murahhasların işlemleri bakımından birbirlerinin işlemlerine nezaret etme ya da denetleme gibi bir zorunlulukları da bulunmamaktadır²⁰³.

¹⁹⁷ Kalender, s. 330.

¹⁹⁸ Kalender, s. 225.

¹⁹⁹ Kalender, s. 226.

²⁰⁰ Kalender, s. 226.

²⁰¹ Doğan, s. 275.

²⁰² Gürbüz Usluel, Aslı E.: İcra Kurulu, TBBD, C.32, S. 142, s. 379.

²⁰³ Kalender, s. 228.

Murahhas üye ile murahhas müdürün hukuki sorumluluğu bakımından kural olarak bir fark bulunmamaktadır. Ancak yönetim yetkisinin murahhas üyeye devredilmesi halinde, yönetim yetkisi devredilen bu kişiler çift işleve sahip olacak olup bu yönetim kurulu üyeleri, bir taraftan yönetim kurulu üyeliğini haiz olduğundan, devredilemez nitelikteki görev ve yetkilere sahipken, diğer tarafta kendilerine devredilen yetkileri kullanacaktır²⁰⁴.

D. GEÇERSİZ YETKİ DEVRİ HALİNDE ORTAYA ÇIKAN HUKUKİ SORUMLULUK

Yönetim yetkisinin devredilebilmesi için TTK m. 367' de bazı şartlar öngörülmekte olup söz konusu şartlar yukarıda detaylıca incelenmiştir. Bu kapsamda bu şartlardan birinin eksik olması durumunda yapılan devir işlemi geçersiz sayılacağından geçersiz bir şekilde devredilen yetkilerin kullanılmasından bütün yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğu gündeme gelecektir²⁰⁵.

Yönetimin devri için öngörülen şartlar yerine getirilmeden, yönetim yetkisi yönetim kurulu üyelerinden birine devredilmişse, bu halde TTK m. 366/2 anlamında yönetim organizasyonu içerisinde iç ilişkiye özgü bir iş bölümüne gidildiği kabul edilmesi gerekmekte olup böyle bir durumda, her bir yönetim kurulu üyesi yönetim kurulunun tüm faaliyet alanından TTK m. 553 ve TTK m. 557 hükümleri çerçevesinde sorumlu olacaktır²⁰⁶.

1. Esas Sözleşmede Yetki Devrine İzin Verilmemiş Olmasına Rağmen Yapılan Yetki Devri İşlemi Halinde Ortaya Çıkan Hukuki Sorumluluk

Yönetim yetkilerinin devredilmesinin ilk şartı şirket esas sözleşmesinde yetki devrine izin veren bir hükmün bulunmasıdır. Esas sözleşmesinde yönetim yetkisinin devrine izin veren bir hüküm bulunmadığı halde yetki devri yapılması halinde, yapılan bu devir geçersiz olacaktır. Bu kapsamda yetki devrinin geçersiz olduğu durumda, murahhasların yapmış oldukları tüm işlemlerin yönetim kurulu tarafından yapıldığı kabul edilecek olup bu süreçte murahhaslar tarafından yapılan işlerden dolayı bir zararın ortaya çıkması halinde, bu zarardan yönetim kurulu üyeleri sorumlu tutulacaktır²⁰⁷. Zira, TTK m. 367/2'ye göre; yönetim, devredilmediği takdirde yönetim kurulunun tüm üyelerine aittir²⁰⁸.

²⁰⁴ Kalender, s. 230.

²⁰⁵ Doğan, s. 268.

²⁰⁶ Doğan, s.269.

²⁰⁷ Büyükkatak, s. 282.

²⁰⁸ Doğan, s. 269.

2. İç Yönerge Çıkarılmadan ya da İç Yönergeye Aykırı Olarak Yapılan Yetki Devri Halinde Ortaya Çıkan Hukuki Sorumluluk

a. İç Yönerge Çıkarılmadan Yapılan Yetki Devrinin Hukuki Sorumluluğa Etkisi

Yönetim kurulunun, yönetim yetkilerinin bir kısmını veya tamamını murahhaslara devredebilmesi için gereken şartlardan biri yetki devri için iç yönergenin hazırlanmasıdır. Yönetim kurulu, alacağı bir yönetim kurulu kararıyla yönetim yetkisini devredemeyecek olup bunun için mutlaka iç yönerge çıkarılması gerekmektedir²⁰⁹. Aksi halde yapılan devir işlemi geçersiz sayılacak ve yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğu devam edecektir²¹⁰.

Geçerli bir yetki devri için tek başına örgüt yönergesinin hazırlanmış olması da yeterli olmamakta olup örgüt yönergesinin aynı zamanda Kanunda belirtilen asgari unsurları taşıması gerekmektedir²¹¹. TTK m. 367/2'de yönetim yetkisinin devrine ilişkin iç yönergenin içeriğinde bulunması gerekli olan asgari unsurlar sayılmıştır. Kanunda belirtilen bu asgari içeriğe sahip olmayan iç yönergeye dayanılarak yapılan devirler geçersiz olacak ve bu geçersizlik sebebiyle sorumluluk tüm yönetim kurulu üyelerine ait olacaktır²¹².

b. İç Yönergeye Aykırı Olarak Yapılan Yetki Devrinin Hukuki Sorumluluğa Etkisi

Yönetim kurulu, yönetimi tamamen veya kısmen murahhaslara devredebilecektir. Yönetim yetkisinin kısmen devrinde iç yönergede hangi yetkilerin devredilebileceği tek tek sayılmışsa yönetim kurulu belirtilen yetkiler dışında kalan diğer yetkileri üçüncü kişilere devredemeyecektir²¹³. Bu duruma aykırı bir devir gerçekleşmesi halinde örgüt yönergesine aykırılık söz konusu olacak olup yapılan bu devir geçersiz sayılacak ve yönetim kurulunun bu yetkilerden dolayı sorumluluğu devam edecektir.

Ayrıca örgüt yönergesinde yetki devredilecek kişilerin nitelikleri, yetki devrinin süresi ve devredilecek yetkinin kapsamı gibi sınırlamalar da yer alabilecek olup bu tür sınırlamalar yer aldığı zaman buna uygun olarak gerçekleştirilmeyen yetki devri de geçersiz olacak ve yine yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğu söz konusu olacaktır²¹⁴.

²⁰⁹ Doğan, s. 270.

²¹⁰ Kalender, s. 217.

²¹¹ Doğan, s. 272.

²¹² Doğan, s. 272.

²¹³ Doğan, s. 273.

²¹⁴ Doğan, s. 274.

3. Devredilmesi Mümkün Olmayan Yetkilerin Devrinden Doğan Hukuki Sorumluluk

Yönetim yetkisinin devri için aranan şartlardan bir tanesi de yönetim kurulunun devrettiği yetkinin yönetim kurulunun devredilemez yetkilerinden olmamasıdır. Devredilemez yetkilerin murahhaslara devri durumunda devir işlemi geçersiz olacak olup yönetim kurulu üyelerinin sorumlulukları devam edecektir²¹⁵. Bununla birlikte devredilen yetkilerin içinde hem devredilebilir hem de devredilemez nitelikte yetkilerin bulunması halinde, devir işlemi tamamen değil, kısmen geçersiz sayılacak olup devri geçersiz olan yönetim yetkilerin kullanımından dolayı ortaya çıkabilecek hukuki sorumluluk yine yönetim kurulu üyelerine ait olacaktır²¹⁶.

4. Geçersiz Yetki Devri Halinde Yetkiyi Devralanların Sorumlulukları

Kendilerine kanunun aradığı şartlara uygun şekilde yönetim yetkisi devredilmemiş olmasına rağmen şirket adına faaliyette bulunan kişiler, fiili organ olarak kabul edilmektelerdir²¹⁷. Uygulamada, resmi olarak yönetim yetkisinin devredildiği kişi olarak gözükmemesine rağmen, fiiliyatta şirket organlarının aldıkları kararı doğrudan veya dolaylı şekilde etkileyen ve bu şekilde şirketi fiilen yönettiği kabul edilen kişiler fiili organ olarak adlandırılmaktadırlar²¹⁸. TTK m. 553/1 hükmü kapsamında her ne kadar açıkça ifade edilmemiş olsa da anonim şirketlerdeki fiili organların bu madde kapsamında sorumlu tutulabilecekleri kabul edilmektedir²¹⁹. Bu kapsamda zararın tazmininde yönetim kurulu üyeleri ile birlikte fiili organın da hukuki sorumluluklarına başvurulabilecek olup bu sorumluluk farklılaştırılmış teselsül ilkesi kapsamında uygulama alanı bulacaktır²²⁰.

SONUÇ

Çalışmamızda, anonim şirketlerde yönetim yetkisinin devri kavramı üzerinde durulduktan sonra yönetim yetkisinin devrinin yönetim kurulu üyelerinin hukuki sorumluluğu üzerindeki etkisi incelenmiştir.

TTK m. 367 uyarınca yönetim yetkisi; esas sözleşmeye konulacak bir hükümlerle, yönetim kurulunun düzenleyeceği bir iç yönergeye göre, kısmen veya tamamen bir veya birkaç yönetim kurulu üyesine veya üçüncü kişiye devredilebilecektir. Yetkiyi devralan kişilere murahhas denilmekle birlikte yetkiyi devralan kişi yönetim kurulu üyesiye

²¹⁵ Doğan, s. 273.

²¹⁶ Kalender, s. 221.

²¹⁷ Kalender, s. 221.

²¹⁸ Çamoğlu (Poroy/Tekinalp), s. 439.

²¹⁹ Şener, s. 419.

²²⁰ Kalender, s. 216.

murahas üye, üçüncü kişiyse murahas müdür olarak adlandırılacaktır. Yönetim yetkisinin devrine ilişkin maddi şart, devredilmek istenen yetkilerin yönetim kurulunun devredilemez ve vazgeçilemez nitelikteki yetkilerinin dışında kalan yetkilerinden olmasıyken şekli şartlar ise esas sözleşme ile yetki devrine izin verilmiş olması, yetki devri için bir iç yönergenin hazırlanması ve yetki devrine yönetim kurulu tarafından karar verilmiş olmasıdır.

TTK m. 553'te yönetim kurulu üyelerinin genel sorumluluk halleri düzenlenmiştir. Yönetim kurulu üyelerinin hukuki sorumluluğu bakımından sorumluluğun kişiselliği, kusurlu sorumluluk ve farklılaştırılmış teselsül ilkeleri geçerlidir. Bu kapsamda zarara sebep olan yönetim kurulu üyelerinin her biri, kusuruna ve durumun gereğine göre zararın kendisine isnat edilebildiği ölçüde diğer üyelerle birlikte sorumlu olacaklardır. Yönetim kurulu üyelerinin genel sorumlulukları bakımından hukuki sorumluluklarının şartları ise kusur, zarar, illiyet bağı ve hukuka aykırılıktır.

Yönetim kurulu üyelerinin yönetim yetkisini devretmesinin hukuki sorumluluklarına etkisi konusunda doktrinde farklı görüşler ileri sürülmüş olup çalışmamızda bu görüşler detaylı bir şekilde incelenmiştir. Esasında bu görüş farklılıklarının temel nedenini TTK m. 553/2 lafzı oluşturmaktadır. Söz konusu maddede yalnızca yetkinin devredilmiş olması halinde yönetim kurulu üyelerinin yalnızca murahasların seçiminde makul derecede özen göstermedikleri durumunda murahasların işlemlerinden sorumlu olacağı düzenlendiği için doktrinde farklı görüşler oluşmuştur. Ancak TTK m. 553/2 hükmü TTK m. 375/1-a,e ile birlikte yorumlandığında bu madde hükmünde yönetim kurulu üyelerinin üst gözetim ve talimat verme yükümlülüklerinden bahsedilmemiş olması, bu yükümlülüklerin yönetim kurulunun devredilemez görev ve yetkileri arasında yer aldığını ve yönetim kuruluna ait olduğu gerçeğini değiştirmemektedir. Bu sebeple çalışmamızda, yönetim yetkilerinin TTK'ye uygun şekilde devredilmesi durumunda; yönetim kurulu üyelerinin murahasların seçiminde, murahasların gözetiminde ve murahaslara talimat verilmesinde özen göstermelerinin gerektiğine ve bunları yerine getirmediği hallerde sorumluluklarının doğacağı sonucuna ulaştık. Yönetim kurulu üyelerinin murahaslara verilen talimatlardan hukuki sorumluluğu bakımından ayrıca belirtmek gerekir ki, talimatların aynen uygulanmasından dolayı bir zarar meydana geldiğinde sorumluluk yönetim kuruluna ait olacaktır. Bunun yanında yönetim kurulu tarafından seçimlerinde özen gösterilen murahaslar, yönetim kurulunun talimatına rağmen, bu talimata uygun olmayan işlem gerçekleştirmişler ve bu işlem nedeniyle bir zarar meydana gelmişse yönetim kurulu üyeleri sorumluluktan kurtulabileceklerdir.

Çalışmamızda ayrıca kendisine yetki devri yapılan murahhasların sorumlulukları da incelenmiştir. Yönetimin devri halinde yönetim kurulu üyelerinin hukuki sorumlulukları kural olarak devredilen yetkiler nispetinde ortadan kalmakta ve yetkileri devralan murahhasların yönetim faaliyetleri sahasına dahil olmaları nedeniyle yetki devrinin sorumlular çevresini genişletici bir etkisini bulunmaktadır. TTK m. 553/1’de yöneticilerin de sorumlulukları düzenlenmiştir. Murahhaslar kendilerine yetki devri yapılması ile birlikte şirketler hukuku bakımından yönetici olarak nitelendirilecek olup sorumlulukları gündeme gelecektir. Kanun koyucu, devredilen yetkilerde murahhaslar için yönetim kurulu üyelerinden beklenen özen ve bağlılık yükümlülüğü ile sorumluluk rejimini aynı tutmuştur. Bu kapsamda yetki devri halinde devredilen yetkilerle ilgili olarak hukuki bir sorumluluğun ortaya çıktığı hallerde, kendisine yetki devri yapılan murahhasların TTK m. 553/1 hükmü kapsamında, yetki devrini yapan yönetim kurulu üyelerinin ise TTK m. 553/2, TTK m. 375 hükümleri çerçevesinde sorumlulukları bulunacaktır. Bu durumda farklılaştırılmış teselsül ilkesi uygulama alanı bulacaktır.

Çalışmamızda geçersiz yetki devri halinde ortaya çıkan hukuki sorumluluk da inceleme alanı bulmuştur. Bu kapsamda TTK m. 367 hükmüne aykırı olarak yapılan devirlerde her bir yönetim kurulu üyesi yönetim kurulunun tüm faaliyet alanından TTK m. 553 ve TTK m. 557 hükümleri çerçevesinde sorumlu olacağı sonucuna ulaşılmıştır. Bununla birlikte yetkisiz olarak şirket adına faaliyette bulunan kişiler, fiili organ olarak adlandırılacak olup TTK m. 553/1 hükmü kapsamında her ne kadar açıkça ifade edilmemiş olsa da anonim şirketlerdeki fiili organlar da bu madde kapsamında sorumlu tutulabileceklerdir. Bu durumda zararın tazmininde yönetim kurulu üyeleri ile birlikte fiili organın da hukuki sorumluluklarına başvurulacak ve farklılaştırılmış teselsül ilkesi uygulama alanı bulacaktır.

KAYNAKÇA

Altay, Sıtkı Anlam: Anonim Ortaklık Hukukunda Farklılaştırılmış Teselsül, Terazi Hukuk Dergisi, C.14, S.151, ss. 68 – 75.

Akdağ Güney, Necla: Anonim Şirket Yönetim Kurulu, 2. Baskı, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2016.

Akdağ Güney, Necla: Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğu, 2. Baskı, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2010.

Arslan, Firdevs: Farklılaştırılmış Teselsül İlkesi Uyarınca Bireysel Sorumluluğun Belirlenmesi, SHD, C.9, S.2, ss. 165-195.

Ayan, Özge: 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu Çerçevesinde Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Sadakat Yükümlülüğü ve Bu Yükümlülüğün İhlalinin Sonuçları, 1. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, 2013.

Ay Kaplan, Ülkü: Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulunun Gözetim Görevi, 1. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2017.

Bahtiyar, Mehmet: Ortaklıklar Hukuku, 14. Baskı, Beta Yayıncılık, İstanbul, 2020.

Balaban, Mahmut Furkan: Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğu ve Sorumluluk Davası, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ufuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2017.

Bilgili, Fatih / Demirkapı, Ertan: Şirketler Hukuku Dersleri, 4. Baskı, Dora Yayınları, Bursa, 2015.

Büyükatak, Ayтуğ: Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulunun Yönetim ve Temsil Yetkisinin Devri ve Sınırlandırılması, Yayımlanmamış Doktora Tezi, İstanbul Kültür Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul, 2019.

Ceyhun Camuzcu, Nesibe: Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğu. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Bahçeşehir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2020.

Ceylan, Nurgün: Anonim Şirketlerde Yönetim ve Temsil Yetkisinin Anlamı, Sonuçları ve TTK m. 371/7 ile Karşılaştırılması, Türkiye Noterler Birliği Hukuk Dergisi, C.2, S.1, ss. 21 – 38.

Çamoğlu, Ersin / Poroy, Reha / Tekinalp, Ünal: Ortaklıklar Hukuku I, 14. Baskı. Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2019.

Çam, Gülçin: Anonim Ortaklıkta Yönetim Kurulunun Yönetim Yetkisi ve Yetki Devri, İstanbul Kültür Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 16, S. 2, ss. 513-544.

Çamurcu, Emin: Anonim Ortaklıklarda Farklılaştırılmış Teselsül İlkesi Uyarınca Yönetim Kurulu Üyelerinin Sorumluluklarının Belirlenmesi, 1. Baskı, On İki Levha Yayınları, İstanbul, 2015.

Dedeğaç, Ender / Sapan, Oğuzhan: Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu ve Sorumluluğu, Ankara Barosu Yayını, Ankara, 2013.

Demirel, Duygu: Anonim Şirketlerde Yönetim Yetkisinin Devri, HHFD, C.7, S.2, ss. 211 – 250.

Doğan, Beşir Fatih: 6102 Sayılı Yeni Türk Ticaret Kanununa Göre Anonim Şirket Yönetim Kurulunun Organizasyonu ve Yönetim Yetkisinin Devri, 1. Baskı, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2011.

Doğan, Beşir Fatih: Yönetim Kurulunun Devredilemez Yetkileri ve Yönetim Yetkisinin Devri, MÜHF – HAD, C. 18, S.2, ss. 609 – 639. (Yönetim).

Doğan Yenisey, Kübra: Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyeliği ve İş Sözleşmesi, İstanbul Hukuk Mecmuası, C. 74, Prof. Dr. Fevzi Şahlanan'a Armağan Sayısı, ss. 313 – 336.

Göktürk, Kürşat: Anonim Şirket Yönetim Kurulunun Özellikle Yetki Devri Halinde Gözetim Sorumluluğu ve Hukuku Belirlilik Sorunu, TBBD, C.27, S.114, ss. 179 – 200.

Göktürk, Kürşat / Can, Mehmet Çelebi: Farklılaştırılmış Teselsülün-Özellikle-Dış İlişki Bakımından Anlamı ve Bankacılık Kanununun Şahsi İflas Sorumluluğu ile Karşılaştırılması, İnÜHFD, C. 2, S. 2, ss. 247 – 283.

Gürbüz Usluel, Aslı E.: İcra Kurulu, TBBD, C.32, S. 142, ss. 357 – 382.

Gürgen, Nurdan: Anonim Şirketlerde Yönetimin Devri, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Özyeğin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2016.

Helvacı, Mehmet: Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğunda Farklılaştırılmış Teselsül, Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C.12, S.2, ss. 77 – 96.

Kalender, Süleyman: Anonim Ortaklıkta Yönetim ve Temsil Yetkisinin Devrinde Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğu, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana, 2023.

Karahan, Sami (Editör): Şirketler Hukuku, 2. Baskı, Mimoza Yayınları, Konya, 2015.

Kaya, Mustafa İsmail: Anonim Şirket Yönetim Kurulunun Denetim ve Gözetim Görevi, DEÜHFD, C. 16, Özel Sayı, ss. 3261 – 3286.

Kırca, İsmail / Şehirli Çelik, Feyzan Hayal / Manavgat, Çağlar: Anonim Şirketler Hukuku Cilt I, 8. Baskı, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, Ankara, 2013.

Koç, Himmet: Anonim Şirketlerde İç Yönerge ile Yönetim ve Temsil Yetkisinin Devri, 1. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, 2018.

Küçüktuncay, Fatma: Anonim Şirketlerde Yetki Devri ve Yönetim Kurulu Üyelerinin Sorumluluğuna Etkisi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Bilgi Üniversitesi Lisansüstü Programları Enstitüsü, İstanbul, 2023.

Oğuzman, Kemal / Öz, Turgut: Borçlar Hukuku Genel Hükümler Cilt II, 14. Baskı, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2018.

Orbay Ortaç, Nurdan / Al Kılıç, Şengül: Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin ve Murahhasların Genel Kurula Katılması, Ticaret ve Fikri Mülkiyet Hukuku Dergisi, C.4 S.2, ss. 211 – 238.

Pulaşlı, Hasan: Anonim Şirketlerde İç Yönerge, Legal Hukuk Dergisi, C.11, S.125, ss. 35 – 45. (İç Yönerge).

Pulaşlı, Hasan: Şirketler Hukuku Şerhi Cilt II, 4. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, 2022. (Şerh II).

Pulaşlı, Hasan: Şirketler Hukuku Şerhi Cilt IV, 4. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, 2022. (Şerh IV).

Sevi, Ali Murat: Anonim Ortaklıkta Yönetim Kurulu Üyeleri ve Yöneticilerin Özen Yükümlülüğü, 1. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2021.

Şener, Oruç Hami: Teorik ve Uygulamalı Ortaklıklar Hukuku, 4. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2019.

Taş, Dilan: Farklılaştırılmış Teselsül İlkesi Kapsamında Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğu, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Kültür Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul, 2019.

Uysal, Levent: 6762 Sayılı Türk Ticaret Kanunu ve Türk Ticaret Kanunu Tasarısı Kapsamında Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu ve Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğu – II, TBBD, C.22, S.81, ss. 277 – 310.

Yalçın Sırakaya, Elif: Anonim Şirketlerde Yönetim Yetkisinin Devri Bağlamında Yönetim Kurulunun Üst Gözetim Yükümlülüğü, AHBVÜ-HFD, C. 24, S.2, ss. 195 – 220.

Yavuz, Cevdet: Borçlar Hukuku Dersleri Özel Hükümler, 16. Baskı, Beta Yayınları, İstanbul, 2019

